

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

242 N

3 - 61

Ե Ր Գ Ա Ր Ա Ն

Թ Ա Տ Ե Ր Ա Կ Ա Ն

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Ե Ի

Ս Ի Ր Ա Հ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Կ Ա Ս

Ք Շ Ա Ր Հ Ա Յ Ա Ա Ա Ն

Ա . Տ Պ Ա Գ Ր ՈՒ Թ Ի Ի Ն

Printed in Turkey

Կ . Պ Օ Լ Ի Ս

Տ Պ Ա Ր . Թ . Տ Ի Կ Ե Տ Ե Ա Ն

Ղ Ե Ջ Ի Ի Ո Ն Թ Ի Կ 20 .

1873

1896

3-71

Printed in Turkey

10

Ե Ր Գ Ա Ր Ա Ն
Թ Ա Տ Ե Ր Ա Կ Ա Ն
Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Ե Ի
Ս Ի Ր Ա Հ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Կ Ա Մ
Գ Ն Ա Ր Հ Ա Յ Կ Ա Ն

41955

Հ Ր Ա Տ Ե Ր Ա Կ Ա Ն
Գ . Ա . Գ Ա Ր Ա Ն Ե Ա Ն

Ա . Տ Պ Ա Գ Ր ՈՒ Թ Ր Ն

Կ . Գ Օ Լ Ի Ս

Տ Պ Գ Ր . Թ . Տ Ի Կ Ի Տ Ջ Ե Ա Ն
Վ Ե Զ Ի Բ Խ Ա Ն Թ Ի Ի 20 .

1873

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ազգի մը բարոյական կատարելութեան հասած ըլլալուն առաջին նշաններէն մին ալ ամեն առթի մէջ իւր լեզուին դորձածութեանը հոգ ամսին է:

Ամեն ազգ, ամեն պարագայի մէջ իր զգացմանը համապատասխանող զանազան երգեր ունի որ իր լեզուով կերգէ. միայն մեր ազգն է որ այս գովելի դրութեան չհեռակելով, գրեթէ ամեն պարագայի մէջ օտար լեզուով երգեր կը դորձածէ:

Սկատողութեան արժանի է ընտանեկան և այլ ակումբներու մէջ երգուած այն օտար երգերը, որ խեղճ երիտասարդաց բարոյականը եղծանելէ և անոնց երևակայութիւնը խանգարելէ զատ սրիշ օգուտ մը չունի:

Թէև ազգային բանասիրաց կողմէն հրատարակեալ բաւական երգեր կան. բայց կարծես թէ ասոնց դորձածութիւնը զրեթէ, բոլորովին վերջացած է, և կամ թէ բո-

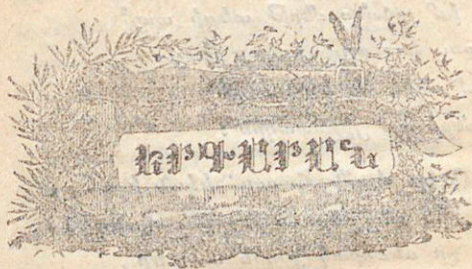
Թատերական երգերու, սպարական իրաւունքը
Հրատարակչին կը վերաբերի, իսկ ներկայացման
իրաւունքը Յակոբ Էֆէնտի Արղղովեանի:

լորն ալ ազգայնութեան վերաբերեալ ըլլալուն, դժբաղդարար ամեն անգամ գործածել չուզուիր:

Մենք ցաւ ի սիրտ այս կէտը նկատողութեան առնելով, և տեսնելով որ ազգայինք ասելի փափաք մը ունին թատերական երգերու. ուստի զէթ օտար երգերը ընտանեաց մէջէն փանելու նպատակաւ սոյն երգարանը հրատարակեցինք, որու մէջ գտնուած երգերը շատերու հաճելի ըլլալէ դատ, իր մէջ գտնուած բարոյական դասերովը կրնայ օգտակար ալ ըլլալ, և կը յուսամք թէ, ատով մեր նըպատակին պիտի կրնամք հասնիլ:

Պարտք կը համարիմք այս մասին մեր չնորհակալութիւնը յայտնել Օսմանիէ թատեր վարչութեան Յակոբ էֆէնտի վարդովեանի, որնա ևս սոյն պէտքը զգալով, թատերական երգերը տպագրելու համար ազգասիրաբար իւր հաճութիւնը մեզ տալ չզլայցաւ:

Կ. Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՆԱԽԵՐԳ

ԵՐԿՐՈՐԳ ԾՐՁԱՆ

ԱՐԵՒՆԵԱՆ ԹԱՅՐՈՒՄ

ԺԱՄԱՆԱԿՆ

Այր դու այսպէս, ո՛ սեաւ Գիշեր,
Զուարթ բնութեանն ազնիւ պատկեր.
Տրեւանդիար գունով ներկես,
Սրգատեսիլդ ինչ այս հանդէս:

Ո՛վ անարև տխուր Ոգի,
Գու էիր ինձ միակ համատի.
Երբ բեղմնաւոր բնութեան արգանդ,
Շըքեղ ծննդովք չէր արգաւանդ:

Handwritten notes and stamps at the bottom right corner.

Թէ իմ շրջանս մերթ տեղի տայ՝
 Որ քու խաւարդ երկար մնայ .
 Ունիմ անկէ և ես բաժին՝
 Իմ անցելոյս յիշատակին :

Երբ ժամն հասաւ՝ եկան ի տես ,
 Հին անցքերուս ինչ ինչ հանդէս .
 Էր սեւորակ քոյին ստուեր ,
 Արդ վառվառն քողէ աչեր :

ԽՄԲԵՆԱԿ

Ինչ այս դողդոջուն վրտեմակայն ձայն ,
 Ինչ քաղցրիկ մրմունջ . . . և օտար չէ այն .
 Վե՛հ ալիւորն է , պատկառելին ծեր ,
 Որ հոն միայնակ կ'երդէ իւր գիշեր :

—Յոյսդ գեղաժըպիտ , դիմենք անոր արդ ,
 Գու որ պճնեցիր մեզ երբեմն ի վարդ .
 Ձայն տուր այժմ աղէ , խրախոյս կարգայ նոր
 Զի հասաւ ահա այն երջանիկն օր :

ՅՈՅՄ

Օն՝ յառաջ , մանկունք , նոյն ինքն է՝ տեսէք ,
 Անհամբեր ոգւով որուն կրսպատէք :

Տես և դու , հինաւուրց ծերունի .
 Մանկրտին՝ որ դիմօք սիրանիշ .
 Կարօտով քու տեսոյդ Հայրենի ,
 Գալստեանս կը մնային ակնապիշ .
 Սոյն խմբիս պարտակոր կանգնած աստ՝
 Գեղազուարճ գամ ահա խոստմնալիք .
 Մինչ ահու՛մբս հանդիսիդ քու պատրաստ ,
 Անցելոյդ են եկած ի խնդիր :

ՅԱՄԱՆԱԿ

Քաջ իսկ արժան , մինչ իմ անցեալս յորդառատ ,
 Է փորձառու ծեր իմաստնոյ՝ բիւր խրատ ,
 Մէն մի թերթ են ճակտիս կնճիւք բարդ ի բարդ
 Ուր խառն զուարթ տխուր անցքեր տեսնէ մարդ :

Օ , ի խիստ օտար են մանկութեան ինձ օրեր ,
 Յաւատենից եմ ծնունդ , և ծեր անծեր .
 Այլ ապագայս անվերջ թէ իր անփուշ վարդ
 Այն քու շնորհիւդ , Օրիորդ գեղազուարթ :
 —Ապա և դու , Յարկիս մանկուն սիրական
 Որ հնացեալ անցից տաք նոր կերպարան .

Լըսուին դարձեալ հաճոյական ձեր ձայներ ,
 Սովրին լըսող փորձառութեան միշտ դասեր :

ՊԱՐ ՆԱԻԱՍՏԵԱՅ

Ըշեցոյժ նաւաստին,
 Անվեհեր ճակատ՝
 Ընդդէմ փոթորկին,
 Երգէ անփոյթ զուարթ :

Լարիթ թիւմէրէլէլէ հա՛, հա՛, հա՛ :

Կոհակ փրփրագէղ,
 Չեն սոսկում լախ՝ մեղ,
 Հողմունք սաստիահար,
 Գրգռեն մեզ ի պար :

Լարիթ թիւմ, և՛ :

Օ՛ն, խմենք զուարթ,
 Գինին մինչ յատակ.
 Օ՛ն, գրկենք զերար,
 Պարենք անդադար :

Լարիթ թիւմ, և՛ :

Լեեցէք զիտեցէք,
 Մինչդեռ մենք հոս եկած ենք,

Ահա ծերն՝ իւր ոտքերն,
 Հոս հոն շուտ՝ տանի փոյթ :

Ե՛ւ, այ, այ, պիտ՝ իյնայ,
 Օ՛ն, բռնենք՝ մեղք է մեղք.
 Հա՛, հա՛, հա՛, կը խնդայ,
 Հոս եկէք ամէնքս ալ ծափ զարնենք :

Օ՛ւնգակն ուժգնապիկ,
 Կոչէ մեզ ի կարգ,
 Վերջ տանք խնդումնան,
 Բաշենք մեր պարան :

Լարիթ թիւմ. և՛ :

ՀՈԴՍ ԶԷ

Կըսեն թէ աղջիկ մը
 Միրուն ցուցունողը զարդերն են
 Թէ և ըլլայ ագեղ
 Չունենայ սիրտ անմեղ

Կը սիրեն

Թող երթան սիրեն
Քծելն ու շոյեն

Իմ ուզածս այդ չէ

Բայց հոգս չէ հոգս չէ
Թէ աշխարհք ինչ կրտէ :

Արսեն թէ աղջիկ մը
Ամուսնացնողը օժիտն է
Թէ և ըլլայ անբան
Կամ լուռ մունջ սատանան
Մն կ'առնեն

Թող երթան առնեն
Ասածնին մարտն

Իմ ուզածս այդ չէ

Բայց հոգս չէ հոգս չէ
Թէ աշխարհք ինչ կրտէ :

Արսեն թէ աղջիկ մը
Փայլուն ցուցունողը պարերն են
Թեթևսօղիկ տղայք
Չայս փնտռեն մինակ

Որ պարեն

Թող երթան պարեն
Կօշիկնին մաշեն

Իմ ուզածս այդ չէ

Բայց հոգս չէ հոգս չէ
Թէ աշխարհք ինչ կրտէ :

Պէտք է որ աղջիկ մը
Սիրէ պարզութիւնը պատիւը
Չիտայ սիրտ անմտին
Մարդարիտը խողեն

Բերանը

Թող երթայ սիրէ
Սիրածը պաշտէ

Իմ ուզածս այդ չէ

Բայց հոգս չէ հոգս չէ
Թէ աշխարհք ինչ կրտէ :

ՊԱՐ ԱՓՐԻԿԵՅԻՈՑ

Վապուտ Երկիրք ամպոց մէջէն տեսնուին ,
 Ահա՛ դառնայ աւետաբեր Աղանին .
 Ողկիանոս հանդարտեց ընէ իւր զայրոյթ ,
 Ալ Եհովայ կ'զգայ մեր վրայ սէր եւ գութ .

ՊԱՐ ՍԱԴԱՅԷԼԱԿԱՆ

Ի քարայրին բոցաշունչ ,
 Ուր բղխեն յար մեզ ի սնունդ .
 Ատելութիւն , նախանձ , վրէժ ,
 Են մեր սրտին դժոխակէզ .
 Մի տենջանք , մի ցանկութիւն ,
 Զի միշտ տան մեզ յաղթութիւն :

Կեցցեն դժոխք , կեցցեն ոճիրք ,
 Յաւերժ կեցցեն և իւր որդիք .
 Որ ի ճիրանս մեր անկանին ,
 Ի նախատինս մեծն Արարչին :

ՊԱՐ ԱԻԱԶԱԿԱՆ

Ստուեց Երկիրք իւր մոմերն
 աւաղակաց համար
 Սահի զուարթ թող զիշերն՝
 մեր պալատն է անտառ
 Երգեն հողմունք փոթորիկք՝
 աւաղակաց համար
 Գինուով լեցուն մեր փորիկք
 եկէք 'ն , դուք ի պար :

Մ Ե Մ Ն Տ Ր Գ Ա Տ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կեցցէ Տրդատ , զիւցաղն Հայոց .
 Հզոր արքայն մեր , դերապանձ .
 Կեցցէ ի փառս յաղթանակաց ,
 Վէ՛հ բարերարն Հայաստանեայց :

Կեցցէ Տրդատ մեր քաջամարտ ,
 Եւ ինքնակոյն Սրբարտայ՝
 Կեցցէ յաւետ մերն Տրդատ ,
 Սէզ թշնամեաց ճակատամարտ :

Ի ՎԵՐԱԳԱՐԹ ՏՐԴԱՏԱՆՅ

Մանեաց սարէն ահա զուարթուն ,
զՏրդատայ զվերադարձ .
բերէ ցնճում բիւր խնդութիւն ,
Յօգուտ ի փառս Հայաստանեայց :

Օն տիրութեան ի բաց ժամեր ,
Թող բերկրանայ Հնէն ձայներ՝
վեցցէ Տրդատ , կեցցէ յաւեո ,
Մեկն զօկանք և ազէտ :

Ե Ր Գ

ՍՐՏԱՇԷՍ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի գունդագունդ զիմենք յառաջ
Բաջ որդիք Հայաստանեայց
Տեղալ սարսուռ ի հուր ի սուր
Եւ նիզակօր մեր սպրասուր

Եւրք ի վրէժ ի գահալէժ
Ի պարծանս յաղթանակաց
Սրտաշէտի որ գուէ վրէժ
Ընդդէմ Գարսից վատ թշնամեաց :

ԵՐԳ ՊԱՌԱԻԱՆՅ*

Վեցցէ Թռախօմայն
Յաւերժ կեցցէ Թրախօմայն ,
Եւ ստախօս մեր քահանայք ,
Որ գեղանի երիտասարդք՝
Մեզ էրիկցու կուտան փառօր :
Վեցցէ Թռախօմայն :

Օն պառաւունք ելէք ի պար ,
Զարնենք ընար նուագարան .
Մեր գողգօջիւն մատունք ի լար ,
Երգեն փեսայն մեր սիրական :
Վեցցէ Թռախօմայն :

Թող աղջիկներ նորարուտիկ ,
Փնտռեն սե հող , սե գերեզման .
Սյն տեղ մտնեն , մնան լրիկ ,
Գինն ի նչ զխանն անունք երկան :
Վեցցէ Թռախօմայն :

Երիտասարդք թէ մեզ ատեն ,
Կամին ատենլ նոր օրիորդ ,

(*ՄԱՐԱՅ ԹՐԱՄՕՄՍԱՅԻ անունով ձեռագիր
նոր վիպասանութենէ մը քաղուած :

Մեր սոգիներ զանոնք սանձեն ,
Գան քոյիկնիս մինչ առաւօտ :

Կեցցէ Թռախօմայն :

Իսկ թէ զայ օր մեր նուազկոտ ,
Վերջ տայ ցամբած զազուն ոսկերց .
Ոսղիք արծաթք մնան մեր մօտ ,
Գերեզմաննու քարերուն մերձ :

Կեցցէ Թռախօմայն :

Ինչ ալ ընենք մինչև փոշի ,
Գառնան ցամբած մեր Տին կմախք ,
Թէ ունենանք արծաթ ոսկի ,
Զմեղ կառնեն երիտասարդք :

Կեցցէ կեցցէ Թռախօմայն :

Հ. Ա. ԿԱՐԵԱՆ

Ե Ր Ք

ԱՐՔԱՅՆ ԶՐՕՍՆՈՒ

Կին՝ փօփոխամիտ է

Զայն վտտահողն խենդ է

Շատ անգամ կին մը

Հովին դէմ փետուր մ'է :

ԳԻՆՅՕՐ-ՀԻԻԿՕ

ՊԱՐԵՐԳ

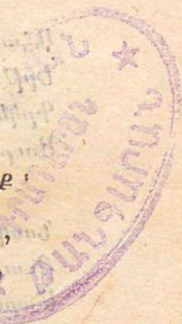
ԳԵՂ.ԶԿՈՒՀԵԱՅ

ԽՈՒՄԵՆ ԱՄԲՈՂ

Գարունն եկաւ զուարդ դէմքով ,
Լեցուց դաշտերն հազար բերքով ,
Գարի վարսակ ցորենն ունինք ,
Ալ ինչ կուղենք պէտք է հրճուինք :

Այժ ու ոչխար հաւ սագ եւ բաղ ,
Գերուկ կովեր որ տան մեզ կաթ ,
Մեր տարեկան պարենն ունինք ,
Ալ ինչ կուղենք պէտք է հրճուինք :

41955

Ձմռան համար տաք հանդերձանք ,
 Կըլլան մեզի բուրդն ու բամպակ ,
 Շերամ, մետաքս, զարդեր ունինք ,
 Ալ ինչ կուղենք պէտք է հրճուինք ,
 Աշխոյժ տղայք կարմրուկ աղջիկք ,
 Պարզեւած է մեզի երկինք ,
 Երբ զգացում սիրտ սէր ունինք ,
 Ալ պէտք է որ սիրենք սիրուինք :

ԳԵՐԱՍԱՆՔ

Եկէք տղայք մէկ խօսքով ,
 Շարուինք զոյգ զոյգ քովէ քով ,
 Սրտերնուս սիրածն առնենք ,
 Մինչ առտու խնդանք պարենք :

ԳԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՔ

Ահա գտանք ընկերնիս ,
 Երթանք շարուինք տեղերնիս ,
 Գրկենք զիրար եւ պարենք ,
 Սուրբ սիրով զիրար սիրենք :

ԳԻՒՂԱՅԻ ՄԸ

Նստինք սեղան մեր գեղջկական ,
 Ուտենք համով հացն ու ջաման ,
 Մարսենք ինչ որ պատրաստ ունինք ,
 Կարագ մածուն եւ դարմ հաւ . . . կիթ :

Չը խմենք դինին առանց ջրի ,
 Ու չը զարկած գաւաթ բաժկի ,
 Թուաք թուիք թուաք
 Ձի առանց ջրոյ թոյն է դինին . . .
 Ու մեծ վնաս ստամոքսին . . . ստա . . . մաք . . . սին :

ԳԵՐԱՍԱՆՔ

Հրճուինք տղայք այս սլ որ մ'է ,
 Ձի կարճ կեանքին մահն յաջորդէ ,
 Ապրինք ուրախ , չըլլանք մոլի ,
 Գէշ ախտերէն ըլլանք հեռի :

ԳԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՔ

Քաղաքացւոյ սէրը պիղծ է ,
 Մէկ համբոյրնին մահը կարժէ ,
 Հեռի ըլլանք զեղխութենէ ,
 Որ խեղճ աղջկանց գերեզմանն է :

ԽՈՒՄԲՆ ԱՄԲՈՂՁ

Սիրենք

Բայց միշտ ,

Սիրենք զիրար չըլլանք մոլի ,
 Գէշ ախտերէն ըլլանք հեռի .
 Կեցցէ կեցցէ մեր զիւզապետ ,
 Օրհնութիւննիս այս ըլլայ գէթ :

(պար)

ԽՈՒՄԵՆ ԱՄԵՌՈՂՁ

Նրթանք արայք զի վաղն ի դաշդ ,
 Մեզ կապատ ցորենի սանդ ,
 Անուշ զեփիւսն առածոտուն ,
 Կուզէ ըլլալ մեզ միշտ արթուն :
 Մեծենք, մանրենք, մաղենք, մենք անդադար ,
 Յորեանն, դարին, վարսակն, բրինձն ու հաճար .
 Երթանք երթանք լաւ քնանանք ,
 Որ վաղն առաու կանուխ ելլանք :
 Գ. Է. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՊԱՐԵՐԳ ԱՓՐԻԿԵԱՆ

Արեալ սրաքք մեր աղեղանց ,
 Լարեալ թռուցեալ որս զանտառին ,
 Չկուրծս որսոց ծակեն եւ լանջ ,
 Տան մեզ պարարտ զճաշ առատ յերեկոյն :
 Աղէ փութանք քաջք Ափրիկեան ,
 Որսոց զտօն յայս ի տաճար ,
 Կատարել արդ եւ դիցն կամք ,
 Որք կամին պար մէն մի աղօթք և դադար :
 Անդունդք զեղեալ բնութեան բրչէն ,
 Գաղանս ի մէջ իւրեանց պահեն ,

Եւ դառագեղք այն աստուածեանց ,
 Են մեր մտանք թողեալ դարուց եւ թուանց ,
 Արդ լսինք ի շուրթ աղէ յանտառս ,
 Արի բազիօքս շաիրեմք դաղանս ,
 Ի՛արկեալ ոչսով եւ յծոթական ,
 Դառնանք իճաշ երգել զնոր պար Ափրիկեան :

ՆՈՒԱՓ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ողջոյն հրեշտակդ աւետարեր ,
 Ողջոյն զուարթունդ երկնային ,
 Սիրոք անձկայրեաց մեր անհամբեր ,
 Իեզ ընդ երկար մնային ,
 Խնդա Հայաստան ,
 Հայոց սրբան :
 Լուսափետուր իջաւ յերկնից ,
 Սէրն ի ժլալիս հայրենեաց ,
 Լցաւ քաղցրիկ յոյսեր ազգիս ,
 Ծագեց արեւ ինդութեանց ,
 Յնձա Հայաստան ,
 Փառաց օթեան :

Ահա այժմիկ վարդէ պսակ ,
 Կը բողբէ քո ճակտին ,
 Սիրտ առ եւ քայլ առ համարձակ ,
 Առջիդ բացուած յասպարիզին ,
 Ոյժ առ Հայաստան ,
 Քաջաց գերեզման ,
 Հայեր՝ լուսոյ ժամն է հասեր ,
 Օն , վտռեցէք ձեր ջահեր ,
 Ձեր քով առան իւր ունեցէք ,
 Ձի խաւարին չի մնաք երբէք ,
 Ալ ել Հայաստան ,
 Կանգնէ յախտեան ,

Ա . Մ . Մ .

Սիրոյ չքնաղ պերճ հրեշտակ ,
 Ձեռքն ի մատեան սուրբ օրինաց ,
 Անդրէն յերկնուստ դայ երկնառաք ,
 Մեզ պարզեւել սաՀման եւ կարգ ,
 Սէրն ու միութիւն ,
 ՍաՀմանադրութիւն ,
 Ժպտի զուարթուն գեղածիծաղ ,
 Ես եմ , գոչէ , ձեր վրկութիւն ,

Ես Հայոց փառք , ես սիրտ խաղաղ ,
 Դարձեալ անդրէն գամ աւետեղ ,
 Սէրն ու միութիւն ,
 ՍաՀմանադրութիւն ,
 Ա՛լ մերկացէք խեռ նախանձու ,
 Չար մախանաց կեղծ վերարկու ,
 Հեռու ողին ատելութեան ,
 Եւ առաջնորդ թող ձեզ ըլլան ,
 Սէրն ու միութիւն ,
 ՍաՀմանադրութիւն ,
 Փառք յոյս եւ Լոյս Հայոց ճակտին ,
 Ձերդ դարնայնի արեւ փայլին ,
 Հաշտ են երկինք ընդ ձեզ , Հայեր ,
 Ձեր հետ ըլլան անձայր դարեր ,
 Սէրն ու միութիւն ,
 ՍՍ.ՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ,

Ա . Մ . Մ .

ՉԻՆՈՒՈՐԻՆ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Աս ինչ կորուստ ինչ մեծ ցաւ,
Բանթէլունիս կոճակը,
Կոճկէլնիքէն բրթեցաւ,
Գնաց մտաւ որ ծակը :

Ահ կ'աղաչեմ պարոններ,
Թէ որ տեսաք նէ տեղ մը,
Խնացուցէք որ ծակն է,
Երթամ հանեմ զայն շատ մը :

Ոչ պզտիկ էր ոչ մեծ էր,
Չափաւոր ալ չէր ըսուէր,
Ինչ գոյն ըլլալն ալ մոռցայ,
Կարծիր էր թէ սեւի վրայ :

Ահ մի' խնդաք պարոններ,
Այս կորուստս քիչ բան չէ,
Յիանապետս խնանայ նէ,
Վերջը բանիկս բուսած է :

Գտէք գտէք
Կոճակս գտէք
Գտէք գտէք
Կամ տաս փարս տուէք :

Միտքս կուգայ թէ մրան,
Արծիւ մը կար խոչորկէք,
Եւ կորուսեալ այս կորճան,
Գամկած էր հոս ամուրկէկ :

Ահ մի' խնդաք պարոններ, եւլն :

Խանութները չեն ծակեր,
Եւրոպայէն չեն բերէր,
Շունչանորդի կոճակին,
Ծառն ու արմատն է չորցեր :

Ահ մի' խնդաք պարոններ, եւլն :

Բրուսիացեոց կոխը,
Իմ գլուխս ալ պայթեցաւ,
Քանզի կորէն եւ Ալզաս,
Կոճակիս հետ մէջ խաղաց :

Ահ մի' խնդաք պարոններ, եւլն :

Չինախորձին ատենը,
Կը դիտեն մեր չորս կողմը,
Ոտքէն բռնէ մինչեւ վեր,
Կը խտոնեն տեղ չեն ձգեր,

Ահ մի' խնդաք պարոններ, եւլն :

Կուսան ձեռքս հրացան,
Շալիէ կըտեն ուսիդ վրայ,
Ինչպէս կայնիմ դուք ըտէք :

Բանթէլոնս վար կիյնայ :

Ահ մի խնդաք պարոններ, եւլն :

Բարեկամացս հանդիպիմ նէ,

Հարկաւ պիտի բարեւ տան,

Ձեռքս հոսկէ պակաս չէ,

Պիտի տեսնեն ու խնդան :

Ահ մի խնդաք պարոններ, եւլն :

Աղջկանց ալ բան մը պէտք է,

Երբոր տեսնեն կը խնդան,

Ճամբաս հատաւ փոխելով,

Թռչելու է պալօնով :

Ահ մի խնդաք պարոններ, եւլն :

Պառաւ կանանց բերանն ալ,

Կրնաս գոցեր նէ գոցէ,

Անանկ բաներ կը մտղեն,

Որ կոճակս բանբասեն :

Ահ մի խնդաք պարոններ, եւլն :

Սիրուէիս ալ Աստուած տայ,

Աս փորձանքս չիմանայ,

Քանզի գիտեմ վախկոտ է,

Պզտիկ բանէն դող կ'ելայ :

Ահ մի խնդաք պարոններ, եւլն :

Կեցէք միտքս բան մ'եկա՞ն,

Վազեմ երթամ ճար չկայ,

Տիօժէնը ուր որ է,

Գուցէ կոճակս այն գտնայ :

Ահ կ'աղաչեմ պարոններ,

Չըլլայ երբէք զիս ծաղրէք,

Օր կ'ըլլայ որ բրցունէք,

Դուք ալ կոճակի տէր էք :

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

Ե Ր Գ

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՍԻԿՈՆԵԻ

Հիմի էլ լըռենք, եղբարք, հիմի էլ,

Երբ մեր թշնամին իւր սուրն է դըրել,

Իր օրհասական սուրբ, մեր կըրծին,

Ականջ չի դնում մեր լաց ու կոծին,

Ասացէ՛ք, եղբարք Հայեր, ինչ անենք,

Հիմի էլ լըռենք :

Հիմի էլ լըռենք, երբ մեր թշնամին,
 Դառով, հրապուրքով տիրեց մեր երկրին,
 Ջրնջեց աշխարհից Հայկայ անունը,
 Հիմբից կործանեց թորգոմայ տունը,
 Խըլեց մեզանից թող, եւ խօսք, եւ զէնք,
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք, երբ մեր թշնամին,
 Խըլեց մեր սուրը—պաշտպան մեր անձին,
 Մըշակի ձեռքիցն էլ խափը խըլեց,
 Այդ սուր ու խօփից մեր շըթան կըռեց,
 Վայ մեզ շըթոյով կապած գերի ենք,
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք, երբ մեր թշնամին,
 Սոսկալի զէնքը բըռնած մեր գլխին,
 Կուլ տալ է տալիս արտասուք սառտ,
 Աղէխարչ բողոք վարուց ապիրատ,
 Մեր գուլը լալու եփրատ ո՛ր պըտռենք,
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք երբ մեր թշնամին,
 Լիրբ գտողու թեամբ լցրած էր հոգին,
 Արդարութեան ձայնն հանած իր սըտից,
 Արտաքսում է մեզ մեր բընիկ երկրից,

Պանդուխտ, հալածեալ, եղբարք, ո՛ւր դիմենք
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք, երբ մեր թշնամին,
 Անգոհ մեր բերած ծանր զոհերին,
 Իւր լիրբ, նըզոված ձեռքը կարկառեց,
 Ազգութեանս վերջին կապը պատառեց,
 Հայի կորուստը մօտ է, ի՞նչ անենք,
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք, երբ մեր թշնամին,
 Արհամարհելով մեր փառքն ազգային,
 Մեր եկեղեցուն ձեռնամերձ եղաւ,
 Գայլազգեստ գառին մեզ գըլուխ դըրաւ,
 Սուրբ խորան չունինք, արդ ո՛ւր աղօթենք,
 Հիմի էլ լըռենք:

Հիմի էլ լըռենք, մարդիկ ի՞նչ կասեն,
 Երբ մեր տեղ քարինք, ասպառածք խօսեն,
 Չէն ասիլ որ Հայք արժանի էին,
 Այդ ստըրկական անարգ վիճակին,
 Մեր սուրբ քաջ նախնեաց գործերը գխտենք,
 Մինչեւ երբ լըռենք:

Թո՛ղ լըռէ մունջը, անդամալոյծը,
 Կամ՝ որոց քաղցր է թըշնամու լուծը,
 Իայց մենք, որ ունինք հոգի ու սիրտ քաջ,

Ե՛կ անվախ ելնենք թըշնամու առաջ,
 Գոնէ մեր փառքը մահով յետ խըլենք,
 Ու սյնպէս լըռենք :

Ռ. Տ. Գ. ՊՍՏԿԱՆԵԱՆ

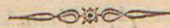
ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Եղանակ (ԼաՄարսեյեէզ)

Օն, փութացէք հասեալ է ժամ,
 Հարէք մարտի փողերն ուժգին,
 Մեզ ահարիւր կայ պատերազմ,
 Արեամբ զինեալ է թշնամին,
 Փշրեմք ազատ, բանամք դռներ,
 Չար նախանձուն մեր սխերիմ՝
 Որ դարերով է մեզ փակեր,
 Ի կուրութեան ՚ի բանտ մթին,
 Ի զէ՛ն, օն, փութացէք,
 Գունդ ՚ի գունդ Հայ դստերք,
 Լուսովն այս նոր տարւոյս վանեմք,
 Բռնութիւն դաւ ու նենգ :

Մեր մարք, մեր քորք խոցեցան շատ,
 Շղթայակապ ՚ի գերութեան,
 Մինչդեռ մեր հարք, եղբարք ազատ,
 Անխոյժ էին կոյր զկուրայն,
 Արդ եւ սոքա լուսովն ուսման,
 Տեսան վէրքերն իրենց պղղած,
 Ուստի լինին մեզ օգնական,
 Առնել նախանձն արտահալած,
 Ի զէն, օն, փութացէք, եւլն՝

Ազատութեան կանգնեմք դրօշ,
 Մեր իգական փափուկ սեռին,
 Տեսնեն մեր քաջ ընկերք անյուշ,
 Թ՛այնու իրենց է մեծ բարին,
 Նոր տարւոյ զէնք առէք զինուորք,
 Մեր բառն ընենք Հաւատք, Յոյս, Սէր,
 Իմաստութեան դստերք եմք, քորք,
 Այս մեզ փառք, պսակ, այս ձեզ հրաւէր,
 Ի զէն, օն, փութացէք, եւլն՝

ԵՐԳ ՄՕՆԹՕՆԻ

Ընկերք յաղթութեան ժամն է արդ հասեր
 Մեզ կապասեն փառք առնուլ քաջալեր
 Արեան ծարաւի մեր հատու սուսեր
 Կենաց թշնամւոյն թող կտորեն թելեր
 Ո՛հ մեր ախոյեան թողին ի տաղնապ
 Զըլլանք ահաբեկ մենք ի գէն ըշտապ
 Փութանք արչաւել այր մի վեհերոտ
 Մին օն անդր ի բաց սիրտ վատ եւ երկչոտ
 Ի գէն , ի գէն , օն անդր ի բաց
 Սիրտ վատ եւ երկչոտ :

Հայ եմք մեք անուամբ դիւցադն սուրբ արեամբ
 Առինք մեք դրօշ արտուք քաջութեան
 Յաղթենք զինահար երկչոտ դրացիք
 Ուր հոս այցելու են վատ գռեհիկ
 Մեզ կանանչ դափնի եւ ծաղկանց պսակ
 Հիւսին կարմրորայք , կուռեցէք տղայք :
 Շեչոտ սուր հարուածոյ կտորեցէք նիզակք
 Ըլլայ վատին սիրտ լերդ խառնորակ
 Ի սուր , ի սուր մղենք ի բաց
 Այն Պարսիկ յաղագաց :

ՊԱՐԵՐԳ

Պ Ի Ս Գ Ա Ղ Ե Ա Ն Ց

ԳԵՐԻԻԲ

Գիշերն անցաւ , լյցսն ծագեց արդ
 Աշխատութեան ժամ է տղայք
 Օն երկաթաց շոինթ եւ պայթ
 Պսակեն օրուանս այս աշխտասանք :
 Զի գերութեանս այս դառն կեանք
 Է անփոփոխ բաղդ եւ կապանք
 Թէ չիք մեզ յոյս ոչ վարձ , պսակ
 Ի բաց հոգ , վիշտ , պարենք տղայք :

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ

Անհող անիոյթ եւ ձեռնունայն
ի պարապոյ վատնեք դուք ժանդ
Բայց ի դարձիս միւսանգամ
Տի ճաշակէք այս գաւազան

Օն, մի՛ ծոյլեր, անհող անիոյթ
Այլ գործեծէք, դուք փոյթ ի փոյթ
Բայց ի դարձիս միւսանգամ
Տի ճաշակէք այս գաւազան

ԿԻՆ

Մի՛, դու երբէք, խիղճ այս գերեաց
Լքանես սիրտ ո՛չ անձկայրեաց
Չնմանիս ծանիր սոքա
Աէրդ խմ, ո՛չ, տես, մարդ են սոքա :

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ

Ձի են գերութեան ենթակայ

ԿԻՆ

Ինչ պէտք դոցա կապանք չղթայ

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ

Ձի են գերութեան ենթակայ
Պէտք են դոցա կապանք չղթայ

ԿԻՆ

Ձէ են գերութեան ենթակայ
Պէտք չեն դոցա կապանք չղթայ

ԳՆԻԻԲ

Օն այս երկաթ ծեծենք մենք
Որ զուր տեղը ծեծ չուտենք
Չարնենք կարգաւ, թուք, թուք, թուք
Ծեծենք, զարնենք, թիբ թուք թուք :

Բայց բռնաւորն ալ դնաց
Պատե՛հ առիթ մեզ մնաց
Գրկենք զիրար եւ պարենք
Երկաթ վերջը կը ծեծենք :

Օն երգենք մենք տղայք
Պարպենք գինւոյ զուարթ բաժակ
Օն գրկենք մենք զիրար
Պարենք անիոյթ անդադար :

Գերութեանս այս դառն կեանք
Անիոյթիս չէ եւ կապանք
Գո՛հ սրտով եւ զուարթ
Օրհնենք զԱստուած մեր արդար :

Թեւ թեւ սիրտ սիրտ 'ի մի տալով
Պարենք ցնծանք մենք խայտալով :
(Պար)

ՀՐԱՊԱՆԱՏԱՐ

Թէ գաւազանս այս ձեզ բաւ չէ
 Եւ ոչ կանոնս ձեզ խրատէ
 Ապա թէ ոչ դուք համակամ
 Պիտի երթաք բանտ այս վայրկեան .
 Օն կարդացէք միաբերան
 Տուէք շուտով ինձ պատասխան
 Ապա թէ ոչ դուք համակամ
 Պիտի երթաք բանտ այս վայրկեան .

ԳԵՐԻՔ

Հինգերորդ յօդուած
 Գերիք Պիտակեանց
 Տուժեն ծեծ ու բանտ
 Թէ ըլլան ծոյլ եւ վատ
 Փօքրիկ Պիտակեան
 Ուտէ գաւազան
 Թէ բնաւ չաշխատի
 Բանտը պիտ' ձգուի
 Բայց մեծ Պիտակեան
 Ոչ թէ խարազան
 Այլ թէ ծուլանայ
 Անօթի մնայ

Օն այս երկաթ ծեծենք մենք . եւ ըն .
 Գ . Լ . ՌՇՏՈՒՆՈՒ

ԻՂՁ ՊԱՆԿԻՏԻՆ

Թողէք զիս անէծք , ոճիրք մշտատե .
 Վճիռք անողոք բաղդին անարեւ
 Թողէք որ փշրեմ չղթայք իմ ոտից
 Երբ դարք աստուածոց հեծեն վշտալից
 Զի զիս մայրական կարօտ տանջէ յար
 Թողէք որ երթամ հասնիմ յԱւարայր .

Թողէք զիս օտար ախունք մի անդամ
 Թողէք , որ սար , ձոր անցնիմ ու գնամ
 Վազեմ թեւարաց , դեռ աչերս ի ըյս
 Տեսնեմ ամպամած արեւն իմ հոգւոյս .
 Զի զիս մայրական կարօտ տանջէ յար
 Թողէք , որ երթամ մտնեմ յԱւարայր

Թողէք , զիս անգութ ասողեր ու լուսին
 Ծաղիկ ու ղեփիւռ արցունք պանդըխտին
 Թողէք , որ ծածկիմ նոճեաց շուքին տակ
 Ուր Վարդան հանգչի , ու փառաց վրտակ
 Զի զիս մայրական կարօտ տանջէ յար
 Թողէք , որ երթամ նըտիմ յԱւարայր .

Թողէք , որ գրիչս առնեմ ու քնար
 Սրտիկս ու հոգիս լարեմ վշտահար

Երգեմ, ո՛հ երգեմ հառաջանքս ու սէր
 Յաշխարհն Աստուծոյ, յերկիրս իմ աւեր
 Զի զիս մայրական կարօտ տանջէ յար
 Թողէք, որ երթամ ու լամ յԱւարայր

Թողէք մէն մազերս չուրջ ածիմ կարօտ
 Տեսնեմ Եդեմիս կենացն առաւօտ
 Տամ անդ սիրահար չնջիկս յետին
 Զոր Հայուն բաժակ դրած է երկին
 Բաւ զիս մայրական կարօտ տանջէ յար
 Թողէք, ալ Թողէք, մեռնիմ յԱւարայր

1872 Ապրիլ 12

Ս. ՖԵԼԷԲԵԱՆ

ՉԱՅՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Օտար ամուսնք ցրուած ի սիւրտ
 Ո՛վ սիրասուն իմ զուակուսնքս
 Զեր հայրենիք տրտում ախուր
 Զեզ կը դիտէ արցունք յաչկուսնս
 Իմ տաճարներս «էր կը կանգնէ
 Իմ նախատինքս աբխա սրբէ

Ո՛հ, այս քանի՞ տարի անցաւ

Ուխտեցիր ինձ «էր, յոյս եւ կեանք
 Ամուլ մրցում, հեռ վիշտ եւ ցաւ
 Այս իմ բաժին, այս է ձեր ջանք
 Իմ տաճարներս «էր կը կանգնէ
 Իմ նախատինքս աբխա սրբէ

Ի բաց, ո՛վ դուք, որ օտարին
 Փառաց պատուոյ էք խնկարկու
 Անմահութեան դրօշմ՝ սէր ազգին
 Նախնեաց քրտինք ծախած չըբոյ
 Իմ տաճարներս դուք չէք կանգներ
 Իմ նախատինքս դուք չէք սրբեր

Անցին այսպէս անթիւ օրեր
 Եւ յաւերակս նստած յերեր
 Իբրեւ այրի հրոյ մատնած
 Կոյս՝ ոյր օժիտն է անարգուած
 Գոչեմ, « իմ տաճարս ո՛վ կը կանգնէ
 « իմ նախատինքս ո՛վ կը սրբէ » :

Շ Ի Ն Ա Կ Ա Ն Ք

Ա.Ղ.ՁԻԿ

Ինչ աննման առիթ մնէ ,
 Չը փախցրնենք ձեռքէ ,
 Նստինք սա հովանոյս տակը ,
 Պատմեմ պատահածը ,
 Շարաթ մնէ սրտիս մէջը ,
 Անտանելի կզգամ ցաւ մը ,
 Սրտիս կեղեկ հառաչանքներ ,
 Ասակ բան մ'ինձ չէր պատահեր ,
 Ա'խ , վախ :

ՏՂ.Ա.Յ

Ինչ որ կզգաս հոգդ մնէր ,
 Բան չէ կանցնի ցուրտ ես առեր ,
 Տաք լաթով մը սիրտդ գոցէ ,
 Գթէդ 'ի վեր պսղ ջուր դաշէ ,
 Հազալ փռնքտալ թէ որ կուգայ ,
 Չի հազաս նէ կ'անցնի կերթայ ,
 Գիթդ ու բերանդ ուռեցեր է ,
 Արտիդ ցաւը հարբուխթ է :

Ա.Ղ.ՁԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ :

Երբ քեզ տեսայ անցաւ ցաւս ,
 Հրճուանք մը ազդեց սիրտս ,
 Բայց դուն ինձմէ երբ հեռանաս ,
 Յաւեր կուգայ վրաս ,

Ոչ հաց կուտեմ ոչ կը խնդամ ,
 Միս մինակուկ կուլամ կողբամ ,
 Պատճառն ինչ է ես ալ չկտեմ ,
 Բայց լաւ գիտեմ որ հիւանդ չեմ ,
 Ա'խ , վախ :

ՏՂ.Ա.Յ

Տուր ձեռքդ ինձի լեզուդ հանէ ,
 Լանկէկ շունչ առ շիտակ կ'այնէ ,
 Բան չէ կ'անցնի ցուրտ ես առեր ,
 Ստամուքսդ շատ է լեցուեր ,

Մեղրէն միտէն զգուշացիր ,
 Շարաթ մ'ամբողջ ապուր խմէ ,
 Բայց ասոնցմէ առաջ քեզի ,
 Լուծողական դեղ մը պէտք է :

Ա.Ղ.ՁԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ :

Երբ դուն կերգես հովտին մէջը ,
 Միրաս է արձագանքը ,
 Տիրութիւն մը զիս կը պատէ ,
 Քու ահդ զիս կ'սթափէ ,

Գլխուս տաք պաղ ջուր մը կ'իջնայ ,
 Զիդերս բոլոր կը սարսուայ ,
 Ուժէ ինկած ու անգդայ ,
 Ոտքս ձեռքս կը դողդողայ :

Ա՛խ , վա՛խ :

ՏՂԱՅ

Հարցուցածիս պատասխան տուր ,
 Ըսէ՛ , կուգո՞յ վրադ սարսուռ ,
 Աչքդ դեզ մը կը պաղլ՞ մի ,
 Լալու ատենդ կը խնդա՞ս մի ,

Յանկարծ մէկը կը խածնե՞ս մի ,
 Բարձր ձայնով կը պոռա՞ս մի ,
 Աս չէ՛ , ան չէ՛ , հապա ի՞նչ է ,
 Աս բացէ՛ն բաց խենդութիւն է :

ԱՂՁԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ՛ :

Գիշերները չե՛մ քնանար ,
 Քեզ կը յիշե՛մ անդադար ,

Երբոր քիչ մը աչքերս գոցե՛մ ,
 Ահով վեր կը ցատկե՛մ ,

Միրաս ուժդին կը բարախէ ,
 Սաստիկ կրակ մը գլուխս կերէ ,
 Ահ բարեկամ ըսէ ինձի ,
 Այս ցաւերուս պատճառն ի՞նչ է :

Ա՛խ , վա՛խ :

ՏՂԱՅ

Թշուառական հիւսյ դտայ ,
 Քու ցաւդ աղէկ մը հասկցայ ,
 Մի՛ դանդաղիր քաղաք վաղէ՛ ,
 Սուլֆաթոյի դեղ առ խմէ՛ :

Ջերմդ կ'անցնի շուտ կըռնտնաս ,
 Մեր իշուն չափ ուժ կունենաս ,
 Միտքս չեկաւ երկու ժամ է ,
 Քու ցաւդ ամբան սաստիկ ջերմ է :

ԱՂՁԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ՛ :

Թէեւ այդպէս ախտեր չունի՛մ ,
 Սակայն պիտի մեռնի՛մ ,
 Գերեզմանս ձեռքովդ փորէ՛ ,

Զիս մէջը տեղաւորէ՛ ,

Գթա ինծի ան սիրելիս ,
 Կեանքս, դանձս, արեւս հողիս ,
 Թէ քեզ խնդրեմ, միշտ քեզ ողբամ,
 Ախտս սէրն է, ալ լաւ կ'զգամ,
 Ախ, վախ ,

ՏՂԱՅ

Այդ քու ակտիդ խելք չը հասնիր ,
 Գնա հինգ ժամ լինը մտիր ,
 Թէ որ ատով ալ չանցնես ,
 Ուզես չուզես սկտի քաշես ,
 Կը զարմանամ թէ ինչ է սէր ,
 Մինչեւ հիմայ չէի լսեր ,
 Զգացածդ շուտով պատմէ ,
 Գուցէ սաստիկ կաթուած մնէ :

ԱՂՋԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ :

Տուր ձեռքդ ինծի, դիր սրտիս վրայ ,
 Տես թէ ինչպէս կը դողայ ,
 Միթէ քեզ ալ ատանկ չըլլար ,
 Զիս տեսներ բան չէս զգար ,

Մէկդի ձգէ այդ դեղերը ,
 Եկուր գրկէ զիս անդամ մը ,

Կանցնին ցաւերս կառողջանամ ,
 Ուրախ գուարթ դուն կը գառնամ ,
 Ախ, վախ :

ՏՂԱՅ

Թէ որ ատով կանտնաս նէ ,
 Այս շատ դիւրին ճամբայ մնէ ,
 Եկուր ամէն օր քեզ գրկեմ ,
 Բայց չէ կեցիր ես ինչ կ'ըսեմ ,
 Ինքիր գլխուս բան չեմ ըներ ,
 Գուցէ գրկելն օգուտ չընէր ,
 Երթանք հարցնենք մեր բժշկին ,
 Սիտալ բտն մը չընենք կրկին :

ԱՂՋԻԿ

Քահանային :

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՐԳ

Վերջին վարդ , վերջին վարդ ,
 Սիրականիս վերջին զարդ

Նա քեզ հանեց իւր կրծից
Ինձ պարզեւեց, վերջին վարդ

Մանկութեան ոսկի ժամերն
Անցել են անդառնալի
Կորած սիրոյս յիշատակ
Դու ես միայն վերջին վարդ

Գարնան օրեր անցել են
Տօթ ամառն է ինձ էրում
Միշտ սպասում եմ քու տեսքին
Դուն ամառուայ վերջին վարդ :

Երջանիկ կեանքիս օրերը
Յաւ են տառիլ առաջիս
Ուրիշ օրեր, ուրիշ կեանք
Միտքքս բերիւր, վերջին վարդ :

Շատ չի տեւել, կը բացուի
Առաջիս սեւ դերեզման
Էս աշխարհից միայն քեզ
Հետս կ'առնում, վերջին վարդ

Ռ. Տ. Գ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

Ե Ր Գ

« ԶԱՂԱՑՊԱՆ » ՔԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ջաղացքին անձինք առաքինիք
Չունին ոչ կսկիծ ոչ տառապանք
Բայց իւրեանց խոնարհ եւ արժանի
Հալերց վերաբերեալ աշխատանք :

Ա. յո՛, Ա. յո՛, եղբարք ընկերք գործարարք,
Ա. յո՛, այո՛, եղբարք, չըլլանք մենք անկարգ :

Լոյսն արեգական դեռ չերեւցած
Տոպրակներու վրայ նստած
Կրնանք հանգչիլ մեզի հրաման
Հանգիստ ընենք քանի մը վայրկեան

Ա. յո՛, այո՛ եղբարք ընկերք գործարարք
Ա. յո՛, այո՛, եղբարք չըլլանք մենք անկարգ :

Ե Ր Գ.

« ԳԻՒՂԻՆ ՍԻՐԱՀԱՐԵԱԼՆԵՐԸ »

ԿԱՏՈՎԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անանկ սէր մը կապեր եմ
Որ ըրածս չեմ դիտեր
Թափառական կը քալեմ
Գիշերները չունիմ քուն
Եւ ոչ ալ հանգստութիւն

Կըսեն թէ արդէն եմ ծեր
Եւ չորս ալ դաւակի տէր
Սակացն միտքս դրեր եմ
Այն աղջկը ինձ առնեմ

Անանկ սատարի բան է սէր
Որ իրաւունք չը գիտէր
Զիս կը իայտէ անդադար
Իմ սէրս ալ անանկ մեծ է
Սա անտարը կը վառէ

Բարեկամք ինձի եկէք
Ըսած իս լաւ ուչ դրէք
Զի ես միտքս դրեր եմ
Այն աղջկը ինձ առնեմ

ԳԻՏԵՄ ԻՆՉՈՒ ԿԸ ՍԻՐԵՆ

Նրբ գլխ կաթէն կտրեցին
Ճիշտ տասն էր խտրելէս
Առցդ տղայ մ' էի
Առէն բան գիտէի

Սղւորիկ աղջիկ մը կար
Առէն օր մեր տունն կուգար
Ինձի համար խենդ կըլլար
Տունն անգամ չէր երթար

Գիտեմ ինչու կը սիրէր
Գիտեմ ինչու զիս կուգէր
Որովհետեւ ծակ աքքը
Զամիչը շատ կ'ուտէր

Երբ զիս դստոց զրկեցին
Աղջկանց քովը դրին
Համար չէի կարգար
Խօսէի անդադար

Եֆտիկն ալ ինձ պէս կընէր
Երկուքնաւս խօսքը մէկ էր

Բայց այն զիս շատ կը սիրէր
Քովչս չէր բաժնուէր

Գիտեմ ինչու կը սիրէր
Գիտեմ ինչու զիս կուզէր
Որովհետեւ բօսթալը
Գրիչս շատ կառնէր

Երբ զիս շուկայ հանեցին

Ալ կատարեալ ես ըսին

Քեզի ընկեր դըտիր

Աշխարհքը լաւ ճանչցիր

Պետրոսին հետ օր մ' ելայ
կամուրջէն անդին անցայ
Այն օրը զիս շատ պատուեց
Ընկերս ու սիրեց

Գիտեմ ինչու կը սիրէր
Գիտեմ ինչու զիս կուզէր
Որովհետեւ ծակ աջքը
Պիրան շատ կը սիրէր :

Երբոր զիս նշանեցին

Ոտքըս ձեռքըս կտպեցին

Գերի ելայ կնկան

Օրերըս կարճըցան

Մութն ու լուսուն հոն էի

Կանոնն աս է կըսէի
Ձիս հաճութեամբ կընդունէր
Երբ պառաւն արթուն չէր

Գիտեմ ինչու կընդունէր
Գիտեմ ինչու զիս կուզէր
Որովհետեւ նշանածս
Մութը շատ կը սիրէր :

Երբ զիս ամուսնացուցին

Խըռքածը դըուխս հանեցին

Շատ զզջացի մէկէն

Գուրս նետուեցայ տունէն

Ըսի օժիտն իրենն ըլլայ
Թող երեսըս չը տեսնայ
Բայց ան զիս շատ կը սիրէր
Հողւոյն պէս կը պաշտէր

Գիտեմ ինչու կը սիրէր
Գիտեմ ինչու կը պաշտէր
Որովհետեւ աներեան
Գազտնիքն ինձ ըսած էր :

Երբ ամուրի մնացի

Տէրը եղայ աշխարհի

Ազոր կըր կանանց

Կարծեա աջքն եմ մտած

Որ կողմ դառնամ կը սիրեն
 Ինձի պօշ կը խաղցնեն
 Ախ սա մարդը մեզի առնէր
 Ուրիշ բան չենք ուզեր ,

Գիտեմ ինչու կը սիրեն
 Գիտեմ ինչու զիս կուզեն
 Որովհետև Փընտըխճիք
 Ոսկին շատ կը սիրեն :

Եբբոր մտնեմ գերեզման
 Ազգականներս կողբան
 Մեզք եղաւ կտրիճին
 Կըսեն ու կը ցաւին

Խուճք խուճք վրաս կարտասուեն
 Հօրքուր , քեռի զիս սիրեն
 Բայց շուտ մը տուն դառնալով
 Օղիներն կը ճեկեն ,

Գիտեմ ինչու կը սիրեն
 Գիտեմ ինչու զիս կուզեն
 Որովհետև ժառանգորդք
 Ժառանգա կը բաժնեն :

Փ. Հ. ԱՇՏՈՒՆԻ

Ե Ր Պ

Քնդայ Հիմանց նոր Աւարայր
 Տեղատարաւի թօթախի սուր սլաք
 Վրիժառու երկինք մեզ արդար
 Հայոցս տայ յաղթանակ

Ուր նետ վարդանին թուռցեալ
 Մեծ է սլարսկին կուրծքն անխնայ
 Ահեղամուռնչ տասալին հսկայք
 Կազմենք զխականց բլուրք երկնարեւոճ :

Հապ օ՛ն կտրիճ Հայ մանկուք
 'ի զէն 'ի սուր 'ի կապարճ :

Օ՛ն անդր 'ի զէն ժամ է արդ
 Ձեզ է պատրաստ փառաց յաղթանակ
 Հապ օ՛ն 'ի սուր , օն յառաջ
 Այդ հնուց է մեզ գրօսանք :

Մի թաղկաղէմ այլ ծարաւի
 Առէք վրէժ ձեր յարանց
 Զարկէք անցագ անդ չետակք

Ի երդ , սիրտ սրբակին թող սրտտուի :

Հապ օ՛ն կարիճ Հայ մանկունք
Ի գէն ՚ի սուր ՚ի կապարճ .

Ե Ր Գ

ՄԵՌԱՆՈՂ ՀԱՅՐԵՆՍԱՍԻՐԻ

Ազնի՛ւ ընկեր , մեռանումեմ ,
Բայց հանգիստ եմ ես հոգւով .
Իմ թշնամիքս ես օրհնումեմ , —
Օրհնո՛ւմեմ քեզ Աստուծով :

Մեռանումեմ , անդի՛ն ընկեր ,
Չ՛գնահատած ոչ սքից .
Բայց հաւաստեաւ անձնանըւկը
Ազգիս մշակ կ՛հաշուիմ :

Ազնի՛ւ ընկեր , չը մոռանաս ,
Անդաւաճան , ջերմ սիրով

Ես սիրել եմ իմ հայրենիք , —
Գնա՛ւ ե դու նոյն շաւղով :

Խեղճութիւնը Հայոց ազգի ,
կարեկցարար մտածի՛ր .

Ո՛սկէ գրքոյկն Եղիշի
Քաջ առաջնորդ քեզ ընտրի՛ր :

Այն տեղ սուրբ կրօն , ազգ միաբան
Ազատ կամքով ու խիղճով .

Այն տեղ վարդան, անմա՛հ վարդան ,
Իւր խնկելի Քաջերով :

Հայրենի՛ք , — սեղան օրբութեան —
Ես Աստուծոյ առաջի

Շատ կաղաչեմ, շատ կ'արտասուեմ ,
Որ ծաղէ քեզ հոր արե :

Իմ մտերիմ , մահըս մտ է ,
Բայց հանգիստ եմ ես հոգւով .

Որովհետեւ խիղճս արդար է ,
Ճշմարտութեան ջատագով : —

Ս . ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆ

ԱՆԽԵԼՔ ՇՈՒՆ

Ճամարխաղ ահ պարոններ
 Գիշեր ցորեկ քունս եմ ծախեր
 Ինծի յարմար կին մը կուգեմ
 Կը փնտուեմ ու չեմ դաներ

Տարի մ'է որ դուս չը թողի
 Հարուստ ազքատ ամենքն դարկի
 Ո՛ր աղջկան որ հաւնեցայ
 Մէկէն բերնիս չափը առի

Անխելք շունը անմտօրէն
 Մաս կը յուսայ կարկանդակէն

Թէ որ տարիքս է պատճառը
 Դրո պիտի կոխեմ վախտունը
 Ինչ անխելք են սա աղջիկներ
 Որ չեն ճանչնար եփուն մարդը

Աս տարիքն է որ էրկիներ
 Լաւ կը ճանչնան կնիան յարգը
 Շատ կը սիրեն միշտ կը սիրեն
 Բայց կիները տես ինչ կըսեն

Անխելք շունը անմտօրէն
 Մաս կը յուսայ կարկանդակէն

Յոյսս կարած ճարս հատած
 Կարգուելն ալ վազ անցած
 Երբ յուսահատ տուն դառնայի
 Կը մտանայ մէկը ինծի

Եզրսը կըսէ , ինչ ես եղեր
 Պէտք է պատմես ցառը ինծի
 Ահ բարեկամ թող զիս կըսեմ
 Յուս մեծ է դուն ինչ կըսես
 Աղջիկները զիս չեն հաւնիր
 Կըսեն ծերերը չեն սիրուիր :

Աս որ լսեց բարեկամս
 Քիչ մը խնդաց , բունեց ձեռքս
 Ըսաւ սա շատ դիւրին բան է
 Բայց լաւ բունէ սա խորատո

Արդի տղաք ինչ որ կընէն
 Դոյնը դուն ալ ըրէ մէկէն
 Կը յաջողիս , կը կարգուիս
 Տա խօսքէն ալ շուտ կազատիս
 Անխելք շունը անմտօրէն
 Մաս կը յուսայ կարկանդակէն :

Օր մը էլայ Մահմուտ փաշա

Խաթ մը լաթով ես ճօղինս

Ելայ դացի աղջիկ տեսի

Աւ ո՛վ չտար աղջիկ ինձի

Բայց բանթէլօնս այնչափ նեղ էր

Որ յատուկը կը պատուանէր

Աս ձայնին վրայ մայրը եկաւ

Ահանջս 'ի վար սա խօսքն ըսաւ ,

Անխելք չունը անմտօրէն

Մաս կը յուսայ կարկանդակէն :

Ուզեցի որ դէմքս աչ չիտեսմ

Կարմիր ճերմակ լաւ մը ձեռքեմ

Լայն բանթէլօնն , մեծկակ փայլօն

Հագնիմ երթամ աղջիկն սունեմ

Բայց ներկն այնչափ քսեր եմ որ

Աղտոտեցի լաթերս բոլոր

Աղջիկները սա կը տեսնան

Ար փոփսան կըսեն ինդան

Անխելք չունը անմտօրէն

Մաս կը յուսայ կարկանդակէն

Ար բարկանամ թէ՛ պար չիլտեմ

Արթօ , հօրս միայն գիտեմ

Կէս ոսկիով դատրիլ բօլգա

Արդեօք սովրիմ Չափրաստճեանէն

Չորս ամիսէն կը յաջողիմ

Շօթիս , լանսիէ կը սորվիմ

Կերթամ գրկել աղջիկները

Նորէն կառնեմ բերնիս շափը

Անխելք չունը անմտօրէն

Մաս կը յուսայ կարկանդակէն :

Թեթև հաւկիթ ըլլալ կուզեմ

Որ աղջկանց աչքը մտնեմ

Քառտօն , մէռսի , պօն ծուռ մամլէլ

Քիչ մ'ալ մանի , եանըլի կապէլ

Չորս հինգ օրուան մէջ կը սովորիմ

Որ սուառէները գտնուիմ

Շունչանորդի բաղդս գէշէ

Ամէն աղջիկ միշտ սա կըսէ

Անխելք չունը անմտօրէն

Մաս կը յուսայ կարկանդակէն :

Ես վաղ անցայ կարգուերէն

Բերանս երեցաւ կիճերէն

Ինչ որ ըրի չաջողեցաւ

Ստակ տալով բանս բուսաւ :

Հիմայ ձեզի կը խրատեմ

Քանզի ձենէ փորձառու եմ

Թէ որ կնիկ առնել կուզէք

Սո խրատիս լու ուշ դրէք
 Հասակ պզտիկ
 Ունիք հասիկ
 Կարգուեցէք, կուտան կնիկ :
 Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

Ե Ր Գ

ՊԱՆԴՈՒԽՏ ՊԱՏԱՆԵԿԻ
 (Եղանակ ՊԵՐՁԻՆ ՊԱՐԳ)

Ծիծեանակ, ծիծեանակ
 Գու գարնան սիրուն թըռչնակ,
 Դէպի սուր, ինձ ասա,
 Թըռչում ես այդպէս արագ :
 Ախ, թըռիւր, ծիծեանակ,
 Ծնած տեղս Աշտարակ,
 Անդ չինիր քո բունը
 Հայրենի կըտուրի տակ :
 Անդ հեռու արևոր
 Հայր ունիմ սրգաւոր :

Որ միակ իւր որդուն
 Սպասում է օրէ օր :
 Երբ տեսնես դու նորա՝
 Ինձնից շատ բարե արա՛,
 Ասա՛, թող նըստի լայ
 Իւր անբաղդ որդու վըրայ :
 Դու պատմէ, թէ ինչպէս
 Սատ անտէր ու խեղճ եմ ես,
 Միշտ լալով, ողբալով՝
 Կեանքս մաշուել, եղել կէս :
 Ինձ համար ցերեկը
 Մութ է շըրջում արեգը,
 Գիշերը թաց աչքիս
 Քունը մօտ չի գալիս :
 Աօիր, որ չի բացուած
 Թառամեցայ միացած,
 Ես ծաղիկ դեղեցիկ՝
 Հայրենի հողի գրկած :
 Դեհ, սիրուն ծիծեղնակ,
 Հեռացիր, թռիւր արագ,
 Դէպ 'ի Հայոց երկիրը :
 Ծնած տեղս—Աշտարակ :

Ե Ր Գ

ՍՌ՝ ՍԵՐ ԻՄ ՀԱՅՍՏԱՍՆ

Յտար երկիր թափառած
 Յնդուն աչօք կամ ցաւած
 Իմ սիրեւոյս կարօտցած
 Չըկայ մէկն որ կարեկից
 Բլլայ ցաւած իմ սրտիս
 Ով Հայրենիք իմ սիրուն
 Ա՛հ, տոչորէ զիս անունդ
 Արդեօք սիրտի չը տեսնեմ
 Քու լուսախալ զուարդ ղէմքդ
 Հառաչանք բխր ՚ի սրտէ
 Արտօսը հեղում աչերէս
 Իմ սիրեւոյս կարօտցած
 Չեն ինձ երբէք մխիթար
 Յոկի պատիւ սէր օտար
 Այլ ես անոր սիրուն զո՛հ
 Կրտեմ զամէնքն սրտով զո՛հ
 Միայն թէ յոյս մ՛ ունենամ
 Իմ սէրս տեսնել միանգամ
 Ս. Պ. Պ. ՓՄ.ՓՄ.ԶԵԱՆ.

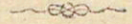

Ե Ր Գ

« ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ ԵՆ ԱՒԱԶԱԿՈՒՆԻ »

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թնդացէք ձորք, թնդացէք դաշտք
 Աւազակաց զնդակներէն
 Արեան դետեր վազէն առատ
 Մեր անվրէպ հարուածներէն
 Թող զունդաղունդ իյնան տապաւտ
 Որք դաւ դնեն աւազակաց
 Ի ումբ և կայծակ ահեղ ՚ի մարդ
 Մեր զբօսանք ե՛ն գերազանց
 Կ'երդնուք ընկերք
 Կերդնումք Մատրէն.
 Պատերազմիք
 Մինչև ցմահ
 Ազատ ըլլանք, միշտ ազատ
 Թողան մենէ թագաւորք
 Մեր յաղթու թեան դրօշներ
 Երան իրենց չիբմանց վրայ.

Ե Ր Գ

« ԶԱՂԱՅՊԱՆ » ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ահա դիւրաւ ես արդէն
 Կանցնիմ չուանին մէջէն
 Կը ցատկեմ առանց կյնալու
 Կը յուսամ իւր աչքն մտնելու
 Աղջկան աչք մտնելու
 Վարդ մ' ինձ խոստացաւ տալու
 Բայց թէ որ այն վարդին տեղ
 Ինձի իւր սիրտ տար անսեղ
 Կը վախճամ ես մեռնելու
 Խնդութեանէս մեռնելու

Այո՛ , այո՛ , պարոններ
 Նախանձոտ սիրահարներ
 Պտտի կարգուիմ և ես
 Ավիուսթօյին հետ վերջապէս

Պ Ա Ր Ե Ր Գ

ԲՈԼՈՆԻՒԱԿԱՆ

ՕՐԻՈՐԴԻՔ

Ունինք բոժոժ փոքրիկ
 Հնչեն ձայնեն քաղցրիկ
 Սովաւ որսանք զմարդիկ
 Լ'Այրենք իրենց սրտիկ ,
 Իրենց սրտիկ :

Բոլոնիկան այս հանդէս
 Յաջող խաղ մ'է և շահ մեզ
 Թող գան սիրողք ասպարէզ :

Փետտենք սողանք հաւու պէս
 Տգեղն հարուստ միապէս
 Գողեմք , կեցցէ Բոլոնիական հանդէս
 Որ տայ ոսկի մեզ :

Ժամադիրք և սիրողք
 Յուսատու կրեն դողք
 Աէր 'ի սիրտ խմբովին

Հոս դիմեն խնդադին :
 Պարզևօք թանկագին
 Որսալ սէր գեղեցկին
 Բայց յետոյ ձեռնունայն
 Առանձին տուն դառնան :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՔ

Ունինք օսկի փայլուն
 Հնչեն ձայնեն քաղցրիկ
 Սուլա որսանք դաղջիունս
 Եւ զկանայս 'ի մեր կոյս ,
 Ի մեր կոյս :

ԽՄԲԵԱԿՆ

Բոլոնիական այս հանդէս
 Յաջող խաղ մ'է և շահ մեղ
 Թող դան սլարողք ասպարէզ :

Փետտենք սողտենք հաւու սկս
 Տգեղն հարուստ միապէս
 Գոչեմք , կեցցէ Բոլոնիական հանդէս
 Որ ետ առիթ մեղ :

(ԲԱՆՔԱՆ)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՔ

Հաւատարիմ տարփաւորք

Սրբազան կրեն դողք
 Սէր 'ի սիրտ խմբովին
 Հոս դիմին խնդադին :
 Յուսարով թէ միոյն
 Արժանանան սիրոյն
 Բայց յետոյ կուրուժեան
 Լան զկորուստն ընդունայն :

ՍՄԵՆՔԸ

Կը շոյենք , կը գգուենք
 Ամենքն ալ կը խաբենք
 Կը սլաղնենք , կը դրկենք
 Յեւքերնին թուցունենք ,
 Թուցունենք :

Բոլոնիական այս հանդէս , և ըն.
 (ԲԱՆՔԱՆ)

ՍՄԵՆՔԸ

Ամառնային այս զբօսանք
 Սիրոյ գողինէ սլատրուակ
 Թէ միին մէջ ունի աչք , աչք
 Անշուշտ ձգէ որսն իւր ճանկ :

Փայլուն դէմքէն խափուելով
 Յայտնէ իրէն սէր գորով
 Արշայլուսոյն երբ տեսնոյ

ՕՐԻՈՐԴԻՔ

Պատաւ կին մը կը գտնայ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՔ

Կերուկ մարդ մը կը գտնայ :

(ՎԱԼՁ)

Ինչ ծաղրելի առուտուր

Օրուան մը մէջ սէր առ տուր

Լաթի նման գործածէ

Քսէ գետինն ու հինցուր

Հազիր թոթիկէ մաշեցուր :

Բոլորնիական այս հանդէս , և ըն :

(ՔԱՆՔԱՆ)

Խենթ են կանայք Հաւասար

Երբ ըսածնուս չեն Հաւատար

Տգեղներէն աւելի

Գեղեցիկ մը չեն գտնար :

Անոնց գոյնն է բնական

Բայց անոնք ալ հպարտ կըլան

Սէ աղեկ է որ սիրենք

Կանանց պատկերը միայն :

(ՎԱԼՁ)

Ինչ ծաղրելի առուտուր

Օրուան մը մէջ սէր առ տուր

Կոշիկ նման գործածէ

Քսէ գետինն ու հինցուր :

Բոլորնիական այս հանդէս , և ըն :

(ՔԱՆՔԱՆ . ԲՕԼԳԱ)

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆՆԻ

Ե Ր Ք

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ՄԵՍ ՎԱՀԱՆԻ

ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

(ԵՂԷՆԻ ՀԻՄԻ ԵՎ ԼՈՅՆԵՔ)

Հիմի է՞լ խօսենք , եղբարք , հիմի՞ ՆԼ ,

Երբ ընտանեկան երկպառակութեամբ

Ռերի բան չունինք , բայց իրար գաւել ,

Եւ սարսափելի ազգութեան թեմբ

Մեր նախնեաց ուխտը ոտքով կոխել ենք ,

Հիմի է՞լ խօսենք :

Հիմի է՞լ խօսենք, երբ քաջն Վարդան,
 Վաթսուն հազարից, հազարով մնաց,
 Մինչ մնացել էր Պարսից լուի մատեան
 Գունդը, մեր վաթսուն հազարի զինաց,
 Երբ մեր վատութեամբ՝ ո՞ղջ կորուսել ենք:

Հիմի է՞լ խօսենք:

Հիմի է՞լ խօսենք, երբ օտարից շատ
 Մենք ենք մեր ազգի արիւնը խմում,
 Մոխրատնով լցինք Գուին, Արտաշատ,
 Ծխի մէջ կորաւ խաչն եկեղեցուն,
 Երբ այս ամենը մենք կատարել եմք:

Հիմի է՞լ խօսենք

Հիմի է՞լ խօսենք, երբ հրապարակում,
 Պարսիկը առակ արել է Հային:
 «Եթէ Ասորու նման աշխարհում
 Չկայ մի վատ ազգ, բայց, քան Ասորին,
 Է՞լ վատ է Հայը», մենք այս տա՛նումենք,

Հիմի է՞լ խօսենք:

Հիմի է՞լ խօսենք, երբ իշխանութիւն
 Ծախումէ անարդ հացկատակներին,
 Մինչ սորուկ մարդիկ նստան մեր գլխին,
 Եւ մեզ կարծուսեն հող իրենց ոտքի,

Եւ մենք մեզ կոխող ոտքը լիզումենք,
 Հիմի է՞լ խօսենք:

Հիմի է՞լ խօսենք երբ Ղուսաուորջի
 Յնիկ ժառանգի թեւերը կտրած,
 Անարգ Պարսիկը այս ու այն թեմի՝
 կարգումեն այսօր ըստ իւր չար մտաց
 Եւ մենք դեռ՝ «կեցցէ արին» գոռումենք:

Հիմի է՞լ խօսենք:

Հիմի է՞լ խօսենք երբ ձեռք ենք տալիս,
 Երբ ողջունումենք մենք այդ չքերին,
 Որ դրան չուն են, և մեզ տեսներիս՝
 Ծուտ դիմակները դնում երեսին
 Այգպիսիներին դարձեալ պատվումենք:

Հիմի է՞լ խօսենք:

Ի՛նչ մեր երեսին չմնա՞ց մի կաթիլ
 Անօթի սուրբ ջուր որ բերան բանանք:
 Ո՛չ թէ չենք ուզում հողէց հող կորչիլ
 Թշնամու արիւնով մեր թրին ջուր տանք
 Ազդ եկեղեցի փրկենք ազատենք

Ապա թէ խօսենք:

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵՍՆՅ

ՔԹԷՆ ԴՇԳՈՂ ԱՂԶԻԿ ՄԸ

Մի՛ ծաղրէք զիս ով պարոններ
 Հարցուցէք թէ ինչ եմ եղեր
 Անտանելի ժանտ ցաւէ մը
 Հանգիստ չունիմ մէկ բոպէ մը

Սոխակի պէս ձայն մ'ունելի
 Ուրախ դուարթ միշտ կ'երգէի
 Քաղցրիկ ձայնիկս ո՛չ մարեցաւ
 Աղուաւի ձայնին նմանեցաւ :

Վարդի նման աղջիկ մ'էի
 Անուշ հոտեր կը բուրէի
 Վարդի մը պէս շուտ բացուեցայ
 Վարդի նման ալ թոռմեցայ

Ով որ տեսներ զիս կը սիրէր
 Հետս նստիլ խօսիլ կուղէր
 Հիմայ երես կը դարցունեն
 Քիթի դուռնայ չալէ կըսեն :

Պարոնի մը շատ սէր տուի
 Հողիկս այն կը սիրէի

Նա ինձ համար ես ալ անոր
 Պատառ մ'էինք կ'լոր աղբոր

Պարոնը ինձ սրդողեցաւ
 Տուած երդումներն ալ մոռցաւ
 Սորիչի մը զնայ փակաւ
 Քիթի խաւալ չալէ ըսաւ :

Ախոս սէրն ալ խմ կեանքիս պէս
 Գնաց անցաւ շուտ մը սցսպէս
 Առանց սիրոյ կիներ ի՞նչ է
 Աղբոր տեսքով խակ տանձ մնէ

Կը սիրեն զիս և կը գողեն
 Աղբորիկ ես լաւ ես կըսեն
 Բայց մէյ մը որ ձայնս լսեն
 Վայ վայ սա ի՞նչ բան է կըսեն :

Ես միշտ սիրեւ սիրուիլ կուզեմ
 Խաղալ խնդալ շատ կը սիրեմ
 Գեղեցիկ մէկը որ տեսնամ
 Անոր համար հոգի կուտամ

Զիս սիրողներ խիտ շատ ունիմ
 Գործի գալիք մէկը չունիմ
 Շատերն զխտեմ որ զիս կուզեն
 Սակայն քիթը կաւրէ կըսեն :

Գրացիս որ մը զիս ստիպեց
 Իրեն տունը հրաւիրեց
 Ազջիկ աղայ լեցուեր էին
 Հոն ինձ երգ մը կանչէ լսին

Բայց երբոր ես բացի բերանս
 Եւ սկսայ հնչել ձայնս
 Քա վոյ լսեն աս ինչ ձայն է
 Կարծես զիկը խաւալ շալէ

Կազաչեմ ձեզ ո՛ր պարոններ
 Բռէք ինձ ինչ պէտք է ընել
 Խորս ջուրք դնեմ, ինչ ընեմ
 Թէ ոչ քիթէս արիւն առնեմ

Ասանկ երթայ բանս գէշ է
 Ղախնամ մէկը զիս չը պիտի առնէ
 Խերն անիծեմ այս քթին որ
 Այն ատեն դործս կաւրէ

Ք. ՆԱԼԵԱՆ

ՄԵՌՆԻՆՔ ԱԼ ՉԱՊՐԻՆՔ

Հայե՛ր, ա՛լ մեռնինք, մահն է մեր բաժին
 Չապրինք ա՛լ բնաւ, յաղթեց թշնամին
 Չունինք ոչ դրօշ, ոչ թաղ, դահ և սուր
 Շղթապատ գերի, ցե՛րբ ապրինք ՚ի զուր
 Մեռնինք, ա՛լ չապրինք մահն է մեր բաժին
 Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք՝ ոչ սպառապան, խելը, սիրտ, սէր և ջան
 Ա՛յո է մեր ներկան . . . թէ՛ ա՛յո ապագան
 Թող բացուին հողեր, քարեր ծածկեն մեզ
 Արեւ մեր աչաց, լուսին շատ է մեզ
 Մեռնինք, ա՛լ չապրինք մահն է մեր բաժին
 Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք՝ ոչ փախաք, զիւտ, արհեստ և դանձ
 Աղքատ ենք ըստրուկ, մտրամք մեր գհայ
 Փետտենք մեր մազեր, սրտտենք մեր կողեր
 Արժան է մեզի, մենք մեղէն դործեր
 Մեռնինք, ա՛լ չապրինք մահն է մեր բաժին
 Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք մի «իզեր», ազգասէր, արի
Չկան և զինուորք, պաշտպան Հայ ազգի
Չի օտար շուքեր, փառքեր ընդունայն
Փոխեցին սրտերն, եղան մեզ դրուծան

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք ոչ կրօն, միութիւն և կապ
Քակեց մեզ սգազանն», եղանք ուժաթափ
Հայն՝ Հայուն դողցես խարդախ և օտար
Հայ կանայք օտար, լեզու, սիրտ օտար . . .

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք խիղճ, հաւատք, չենք վստահ յիրեար
Կործանեմք զիրեար, պառակտեմք զիրեար
Անօգուտ լինին, գործ, ձեռնարկ Հայոց
Որպէս ցեցք, ուտիչք, վերջ տամք մեր գործոց

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք ափ մի հող, ջուր, օդ և մարմանդ
Փուչ, տատասկ դժնիկ, ցանուեր է մեր՞ դաշտ
Քրտանց տեղ արիւն հոսեն մեր ճակատք
Մաշեց մեր ոսկերք ընտանի խեռ, դաւք

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Չունինք մի օրքան, կորաւ Հայրենիք
Քախառնինք չուառ, մեզ բարձ են քարինք
Չունինք դերեզման, ցօղն է մեր պատանք
Չունինք հողի սլ, կղերն է մեր հրեշտակ

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Ո՛ւր այն Հայրենիք մեր դրախտավայր
«Գայլք» ոչխարազգեստ տունն զայն յաւար
Ազգութիւն, կրօնք իրար խառնեցին
Օտարաց երկիր մեզ ցիր ցան ըրին

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Ո՛ւր այն վրիարար Հայկեանց «սկզբունք»
Չունինք արդար արհեստ անարատ ուսմունք
Կղերն է յամառ, ժողովուրդն յիմար
Չունինք հանգիստ հաց և ջուր զովարար

Մեռնինք, ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ, այո մեռնինք, թող խնդայ երկինք . . .

Վերջաւ կարդ, օրէնք և դործ Ազգային

Չունինք Ազգայեա , ծառայ են բաղբին
Չունինք մեծ ժողով . . . ուր Անդամք Ազգին
ինչ արդիւնք տեսանք , բայց թէ վատնեցան

Մեռնինք , ալ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ , այո մեռնինք , թող խնդայ երկինք . . .

Արճեստ օտարին և շահ ու վաճառ
Օտարին Չատիկ , իսկ Հայոց աշխար
Ո՛հ , դժբաղդ վիճակ , անսխիթար կեանք
Կոծ , աղէտք , սուգ , վայն , են Ազգին ժառանգ

Մեռնինք , ա՛լ չապրինք մահն է մեր բաժին
Ո՛հ , այո մեռնինք , թող խնդայ երկինք . . .

Բայց չէ՛ , չէ՛ Եղբարք , տակաւին ապրինք
Ապրինք՝ որ բառնամք այս վատ նախատինք
Թէ՛ յոյս մը չունինք , ի՞նչ չարժու՞մ մ՛ուռնինք
Ասով թող սատկին մեր օձ թշնամիք

Ապրինք , ո՛հ , եղբարք դեռ հոգի ունինք
Սուրբ է մեր վրէժ , առնունք ու մեռնինք :

Բանամք դպրոցներ , փորձեմք միանգամ
Վերջինն է այս փորձ , վերջին ճգնամամ
Քանի մը միլիօն Հայոց փրկութեան
Ս՛յս է դեղ , դարման , ա՛յս է ա՛յս ճամբան

Բայց թէ մի վայրկեան , մի օր յաբաղենք
Ա՛թթ մեզ՝ Հայե՛ր , մեռնինք , ալ չապրինք

Գ . Հ . ՌՇՏՈՒՆԻ

Ե Ր Գ

Մ Խ Ի Թ Ա Ր Դ Ի Ի Յ Ա Չ Ն

ՈՂԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արդ ժողովեալ արեղական
Ձլոյս յերկրէ որով դաշխար՛
Ա՛լ անցնելով սեաւ մթութեան
Ազգէ զտանն յառուրց կատար

Ա՛լ զղարձին խմ սիրելոյս
Վաշտակայ ոչ տայ տարակոյս
Ով սէր , աշխար՛ անարեղակ
Լինիլ , բայց ոչ առանց քեզ կեանք

Ե Ր Գ

«ՋՈՐԵՊԱՆ» ԿՍՏԱԿԵՐԳՈՒԹԱՆ

Բնկերակից պառկիկնք քնանանք
 Չորեպանի վայել քուն քաչենք
 Քունը կուտայ մարդուս հանգիստ կեանք
 Այնպէս մենք միշտ քաջ առողջ կը լինինք
 Օր օր օր օր : օր օր օր օր

Մեր ջո թիներն այսպէս մըթին
 Ախտուն մէջ քաշուին պառկին
 Արդ անոնց պէս մենք հոս անոնք հոն
 Խըռխըռալով քաչենք անուշ քուն :

Օր օր օր օր : . . .

ԹԵԹԵԻՍՈՂԻԿ ՄԻՐԱՀԱՐԸ

Փայլուն աչքով փոքր ոտքով
 Կարմրուկ աղջիկ մ'երբ տեսնեմ
 Չեմ գիմանար ու փութով
 Սիրտս իրեն կը բանամ

Քաշուին ինչ է չեմ գիտեր
 Ետիս առջիս չեմ սեպեր
 Թէ և ելլէ զիս չախէ
 Կուզեմ մ'էյ մը զայն գրկել :

Ինձոյք հարսնիք անուան տօն
 Պարահանդէս կամ թատրոն
 Հրաւերի չեմ նայիր
 Կերս կը նետուիմ սանձասօն

Քաշուին ինչ է չեմ գիտեր
 Քաւալիեոն ալ չեմ սեպեր
 Թէ և հրէ ու մշտէ
 Կուզեմ քութէս սղմուտել :

Գիշերները քուն չունիմ
 Փողոցները կը շրջիմ

Կը քսվախմ աղջկանց
Խօսք կը նեւեմ հեռուանց

Քաշուիլն ինչ է չեմ գիտեր
Պատիւն ինչ է չեմ սեպեր
Թէ և կիցով թուրս նեւե
Կուզեմ զանոնք կամտտել :

Եմն աղջկանց ծանօթ եմ
Շարար բունջեր զրկած եմ
Եմնունն ալ նամակով
Կեանքս ուխտել զոհած եմ

Քաշուիլն ինչ է չեմ գիտեր
Խիպ ու ամօթ չեմ սեպեր
Թէ և երեսս թուրքնեն
Կուզեմ զանոնք համբուրել :

Գեո մեկալնօր նոր հարս մը
Որ էրկանն հեռ կը շրջեր
Քացի ըսի կամաց մը
Եւրօր էրիկ չես առեր

Քաշուիլն ինչ է չեմ գիտեր
Սահը ինչ է չեմ սեպեր
Օխ ամէն օր շարունակ
Ես սուրած եմ ծեծ ուտել :

~~Քաշուիլն ինչ է չեմ գիտեր~~

ՍԻՐԵԼՆ ԻՆՉ ԲԱՆ Ի

Պետրոսն ինձ կ'ուզար մէկտեղ կ'էլլէինք
Գաշին վրայէն ծաղիկ ժողաւէինք
Իայց թէ որ օր մը չիկար զիս տեսնէր
Չիտեմ ինչու սիրտս կը կոտորեր

Սիրելն ինչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արդեօք հիւանդ եմ :

Վայիս օր մ'ալ վարդ մը ինձ բերաւ
Եւրօր հոտ ունի հոտուըտայ ըսաւ
Երբօր խնդալով գլուխս ալ գրաւ
Չիտեմ որ ինչու սիրտս բան մ'եղաւ

Սիրելն ինչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արդեօք հիւանդ եմ :

Երբօր անկողին մտայ քնացայ
Վարդը յիշելով նորէն արթնցայ
Եւքէս անդադար արցունք կը վազէր
Չիտեմ որ ինչու քունս չէր տանէր

Սիրելն ինչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արդեօք հիւանդ եմ :

Կուզէի առտուն Պետրոսը տեսնել
Գլխուս եկածը իրեն ալ պատմել
Բայց երբոր առտուն եկաւ զիս գտաւ
Չիտեմ որ ինչո՞ւ լեզուս կապուեցաւ

Միրելն ի՞նչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արգեօք հիւանդ եմ :

Նրբոր վարպետը զանիկայ ծեծեր
Իմին սրտէս ալ արիւն կը քաշէր
Մէկտեղ կուլայի մէկտեղ խնդայի
Չիտեմ որ ինչո՞ւ ասանկ կրնէի

Միրելն ի՞նչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արգեօք հիւանդ եմ :

Նրբոր հայլիկն դէմը կայնէկնք
Իրարու երես միշտ կը նայէկնք
Նայելով բնաւ չէի կշտանար
Չիտեմ որ ինչո՞ւ ձեռքս կը դողար

Միրելն ի՞նչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արգեօք հիւանդ եմ :

Ճաշի ժամանակ մեկտեղ նստէկնք
Սոս սխտոր, պանիր համով կուտէկնք
Բայց երբոր ինքը հան քովս չըլլար
Չիտեմ որ ինչո՞ւ փորս կուշտ կըլլար

Միրելն ի՞նչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արգեօք հիւանդ եմ :

Շինաց ամիս մ'է որ դուրս դացեր է
Գիտես թէ ինձի կրտուն ապրի է
Թի՛ է որ քառսուն ալ անցնի չը տեսնամ
Չիտեմ որ ինչո՞ւ չը պիտի մոռնամ :

Միրելն ի՞նչ բան է բնաւ չգիտեմ
Ըսէք կ'աղաչեմ արգեօք հիւանդ եմ

Մտքէս ըսի սա թուղթը գրեմ
Ըսեմ թէ զինքը շատ կարօտցեր եմ
Ու թէ որ ինք ալ պատասխան գրէ
Վորրս ու մորրս ձեռքը չի զրկէ

Միրելն ինչ բան է բնաւ չգիտեմ
Շիւանդ եմ արգեօք, մորրս հարցընեմ :

Գ. Է. ՌԵՏՈՒՆԻ

ԾԵՐՈՒՆԻՆ

Ես էի առջգ պատանի
Թուչնոց նման թուչակի

Ուր կամէի անդ բունէի
Հանգիստ ու ճոխ կեանք վարէի :

Ե՛յս ամենը երբ կը յիշեմ
Երդի վիճակս կը բաղդատեմ
Ետիս դառնամ կը բնտուեմ
Ո՛հ կ'ըզամ թէ ճերացեր եմ :

Ե՛յն պտղալից ծառոց վրայ
Օ մայրանօր թռայ հասայ
Մին կծծէի մին խզէի
Ե՛յս ամենուն ես տէր էի :

Ո՛հ ասոնց ամէնքն ալ անցան
Վ արդակազատ թուշնոց նման
Թուչիմ սրանամ միշտ նոյն տեղն եմ
Ու ամեն օր նոյն հաց կուտեմ :

Թուշտելով թուշտելով
Հանդիպեցայ ոստ մը մեղրով
Ընդունեցի ես զայն սիրով
Մեղրը հատաւ մնացի փայտով :

Փետուրներս մեղրոտեցան
Եւ այն ոստին վրայ փական
Եւ թուչիլն ինձ արգիլուեցաւ
Եզատութիւնս կորսուեցաւ :

Կը տեսնեմ զձեզ ով պատանիք
Օ՛ի վայելէք ամեն բարիք
Եզատութեան յարգը ճանչցէք
Մեղրէ ոստին վրայ մի' նստիք :

Յ. ԱՃԵՄԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱՅ ՖԱԹՈՒՐԱՆ

Պեռ մանուկ էի ծնողս ինձ կըսէր
Գնա գործ գտիր ինչու ես նստեր
Եթէ այսպէս դուն միշտ տունը նստիս
Գիտցած ըլլաս որ ծեծով կը մեռնիս :

Յուսահատելով ելայ ես գացի
Գործ գտնեմ ըսի ըլլամ շուկացի
Իսնդ ես ծ'տղայ ուր է գործ հիմայ
Ըսին պօտալով կորսուէ գնա :

Պարս հատնելով մտմտուքս առաւ
Ինչ պիտի ընեմ թէ ըլլամ շուտ պառաւ
Օ՛հ մինչև ետքը թէ ես անգործ մնամ
Կարգուիմ ալ նէ խայտառակ կըլլամ :

ԱԼ գլուխս ես ամեն դի զարկի
Որ բարեկամ մը գտնեմ խելացի
Սրճարան նստած եբբ կը մտածէի
Տեսայ ծիածան որ ինձ կը նայի :

Կարդալուս ատեն բան մ'աչքիս դպաւ
Մէյ մ'ալ ինչ տեսնեմ Պ. Վարդովեան
Յտորագրութեամբ մէկ յօդուած մը կար
Գերասանութեան հրաւեր կը կարդար :

Կեցայ մէյ մը զիս գիտեցի
Այս պաշտօնին յարմարցուցի
Շուտով ելայ թատրոն գացի
Որ քիչ մ'ստակ ճարեմ հացի :

Գերասաններ եբբ զիս տեսան
Մէկ մէկու երես նայեցան
Ուսկից եկաւ այս շան տղան
Ըսելով զիս նախանձեցան :

Մէկէն ձեռքս մաս մը տուին
Կարգաւ աս որ փորձենք բոին
Ասդիս անդին հրմրկեցին
Զինքս գտայ վերայ բեմին :

Երաժշտաց որ նայեցայ
Միտքս դրի սորվիլ նօթա

Ոհ այս ինչ զիւտ զոր ես գտայ
Ըսի մտքէս ու խենդեցայ :

Մի թոմսում ու փչեցի
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայն հանեցի
Վիօլինը վեր վերցուցի
Նի նի նի նի ճըռնչեցուցի :

Գլառիօն ինձ կը նայեր
Կուկուլիկիօ եմ չես ուզեր
Պոմպատօնն ալ միւս կողմէն
Պա պա պա պա պոռալ կուզէր :

Ա իօլինչէլլօն կարճ հասակով
Նիա նիա նիա նիա թոթովելով
Քօնթրա պասօն միշտ խաղալով
Իօհէ ուհա կուգար իմ քով :

Թուամբեթան կատած կերգեր
Թոմսում թոմսում զիս չես զարներ
Թմբուկն փորը լաւ մը ուռած
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայներ ձգած :

Ինչու զիս ալ ով ապերախտ
Չես տեսներ որ հոս տեղը անխախտ
Քեզ կսպասեմ զիս չես զարներ
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայնս հաներ :

Այս արհեստին մէջ մնացի
Որ սորվիմ ըլլամ խելացի
Ստակ ճարեմ վասն հացի
Ամէն հովի բերան բացի :

Տասր տարի համբերեցի
Հով կլեկով համբաւ առի
Ստակի տեղ առատ համբաւ
Ճափ կէցցենէր ալ բաւ է բաւ :

Բայց ես միտքս դրեր եմ որ
Կանցնին օր մը ասոնք բոլոր
Թատերասէր պարօնները
Քաջալերեն մեր ձեռնարկը :

Ս. ՊԵՏԱԼԵԱՆ

ՄՐԳԱՎԱՃԱՌ

Երթնցիր աիկին քունէդ
Մրգավաճառն եկու
Ու թօնպուլիկ զաւկըններուդ
Փայլուն ու թարմ մերգ բերաւ

Աժան աժան տամ պիտի
Որ սակառս շուտ պարպուի :

Օ միռէն բերել տուի
Խոշոր հատիկով նուրը
Թէ անուշ և թէ թթու
Որնոր կուզես զայն առ դու

Չառնես նէ ալ մէյ մը տես
Երթամ նէ ետ չեմ դառնար ես :

Եւաֆայէն նոր զրկեցին
Գլխուս չափ բօրթուկայներ
Երբ մէկ հատ մը կեղուցի
Բերնիս չուրերն կը վազէր

Եթէ կուզես մէկ հատ առ
Բայց բոլորէն վար չեմ տար :

Ընմահական հոտ բուրէ
Խնձորն Ամասիայի
Որ աղէկ մէղէ կըլլայ
Անուշիկ մաստիքայի

Թէ օղի չես գործածեր
Մաղմաղի մէջ եփէ կեր :

Հապա այս մեծ սերկեւիլ
Որուն նման տեղ մը չկայ
Թէ ինձի չես հաւատար
Ելի մէյվախօշ դնայ

Չես երթար նէ ասկից առ
Խաթըր խութը խած տէ կեր :

Մոռցայ կարգի նման տանձս
Որ կ'արժէ բոլոր դանձս
Հաս մ'առ կեր լաւ մը փորձէ
Թէ ակռաներդ կարծր է :

Չառնես նէ ալ մէյմը տես
Երթամ նէ չեմ դառնար ես :

Հոգիս բերանս եկաւ
Մինչև որ գտայ այս նուշ
Կորէ կեր չաթըր չութըր
Երակներդ կաթ լեցուր

Չառնես նէ ալ մէյմը տես
Երթամ նէ չեմ դառնար ես :

Այսօր ծառէն առի վար
Այս ընկուզ կարծր ու թարմ
Որ պիտտակի պէս լեցուն
Եւ նուշէն վար չի մնար

Չառնես նէ ալ մէյմը տես
Երթամ նէ չեմ դառնար ես :

Պետ ո՞ր մէկ մ'իրգերս գովեմ
Թուխ կաղինս թէ չամիս
Թէ Պրուսայի շագանակս
Կամ Համէն բերած արմաւս

Ամէնքն ալ անուշ ու թարմ
Ուտես նէ դու կառնես համ :

Թէ քու ուզած մ'իրգերդ
Սակառիս մէջ չունիմ ես
Այսօրու ընէ ասպարէ
Վաղն առտու կը բերեմ քեզ

Ամէնքն ալ անուշ ու թարմ
Ուտես նէ դու կառնես համ :

Տես կշառքս ալ ինձ նման
Մաղի չափ ծուռ մուր չունի
Մանաւանդ տրամներս
Որ ցորեն մը պակաս չունի

Աժան աժան տամ պիտի
Որ սակառս շուտ պարպուի :

Իսկ թէ առնելու միտք չունիս
Մեղք եմ մի վար դներ զիս
Կանուխէք երթամ գործիս
Հաց ճարեմ իմ տուտուիս

— 9 —
Չի թէ պարայ տուն դառնամ
չէմ ծնծ հեմ դուրսը կը մնամ:

Ա. ՌԵՏՈՒՆԻ

ԱՂԻՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍ

Ինծի կըսեն պարոն՝ Նիկողոս
Օրթագիւղի աղւոր խօրօշ
Ինծի համար շատ աղջիկներ
Կըսեն անուշիկ աչքեր
Ո՞վ չը զաքնուիր իմ հասակիս
Պիւլախիւլի պէս քաղցը ձայնիս

Մէյ մ'ալ նայիս գան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն
Ի՞նչ աղւոր է, ի՞նչ աղւոր
Պօլը պօսը փառաւոր:

Աիրակի օրեր երբ դարդարված
Կարմիր կուսված ձեռնոց դրած
Աղջիկներ պատուհան նստած
Ես ալ աղւոր ձիւռ վրայ հեծած
Ահա կըսեն Նիկողոս աղան
Մէկըմէկու կ'անցնին կիսան

— 10 —
Մէյ մ'ալ նայիս գան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն
Ի՞նչ աղւոր է, ի՞նչ աղւոր
Պօլը պօսը փառաւոր:

Տօնի օրեր ուրիշ եմ բան
Չըկայ գիւղը ինծի նման
Մաղերս ֆիւլգէ ականջս ի վեր
Կըրիկ կըօրիկ պուլքէներ
Ես ալ անոնց վարէն ի վէր
Մէկէն ի մէկ կընեմ աչքեր

Մէյ մ'ալ նայիս գան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն
Ի՞նչ աղւոր է, ի՞նչ աղւոր
Պօլը պօսը փառաւոր:

Աղջիկ մը ունի Թագւոր աղան
Չիկայ գիւղը անոր նման
Երթամ ուզեմ գուցէ ինձ տան
Եթէ ուսիս կից մը տան
Պեխերս ոլորած տոտիկ տոտիկ
Փողոցին մէջ ժուռ գամ նաղիկ

Մէյ մ'ալ նայիս գան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն
Ի՞նչ աղւոր է, ի՞նչ աղւոր
Պօլը պօսը փառաւոր:

Թ. Մ.

Ե Ր Գ

ԲՈՂԵՐՔ ԱՐԱՋԱԿԱԳԵՏ

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առիք ընկերք, քաջակորովք
Ի պատերազմ գիմենք փութով
Մեր սկզբունքն է պաշտպանել
Ազատութեան զրկանք վանել

Անգութ ապաստան
Արգար դատաստան
Մեր արինային
Կայ վան թշուառին:

Փութա՛ք հապճէպ, ի զէն, ի սուր
Ջրոնութիւն տալ առա՛թուր
Դոքա ունին թէ սուր և զէն
Այլ իրաւանց սուրբ պաշտպան չեն

Օն մէք ի ճակատ
Չիք ի մեզ առատ
Չիցէ և բնաւ
Խաբէութիւն դաւ:

ՀԻՆ ԳԷՉ ԱՏԵՆ

Որչափ մարդիկ ափսոս
Երբոր զիրար տեսնեն
Բարև կուտան սիրով
Ինչ կայ չի կայ կրսն

Վայ. գէշ ատեն հա՛, հա՛, հա՛
Անշահ բան հա՛, հա՛, հա՛
Գէշ ատեն
Իրաւ շատ անպիտան

Որովհետև հիմայ
Պոչսեցոց հարկ չիկայ
Եւրոպացիք բոլոր
Բասկնիս պարպեն կոր

Վայ գէշ

Մեր աղջիկներն ըսես
Մտայի խենդեր են
Պիտան ճանճէս բարէս
Շինեօ բուրբէ կուզեն

Վայ գէշ

Քուռչի մը կտորին
 Հաղարարոք ֆրանք
 Կուտան ու կը հագնին
 Եւ կընեն շատ յարգ

Վա՛յ, գէշ

Յուկին եվելցուկէն
 Քիչ մը ալիւր կանոնն
 Աղւորնալու համար
 Երեսնին կը քսեն

Վա՛յ, գէշ

Որն իր էրկանը
 Եւ պուայ կսպանայ
 Ուրիշ մ'ալ անդին
 Կոր էրիկ կը գտնայ

Վա՛յ, գէշ

Շատ մ'ալ աղջիկներ
 Որ էրիկ չեն գտեր
 Վանքերը կերթան
 Որ սրբուհի ըլլան

Վա՛յ, գէշ

Սա պառաւ կնիկներ
 Բաներնին են թողեր
 Հոս հոն կը վաղվատեն
 Որ կաթնապուր երեսն

Վա՛յ, գէշ

Երիտասարդները
 Թէ հաշուի տակ առնես
 Աղջկանց ինչ որ ըսես
 Կոյնը պիտի գտնես

Վա՛յ, գէշ

Ղօմէսիօն խանէն
 Շատ աշկերտներ ելան
 Տունն ու խանութ ծախած
 Բուրտ ու բարուճ փախան

Վա՛յ, գէշ

Շատ մը անկուտիներ
 Բանի գործի տեր չեն
 Կարգուելու կելլեն
 Դռախօմայ կուզեն

Վա՛յ, գէշ

Դռախօմայով
Աղջիկ կը փնտռեն
Նայիս քիչ ատենէն
Տունէն կը վռնտեն

Վա՛յ. գէշ

Շատ մ'ալ զւզեցիներ
Գաղիներէն են սովորեր
Պօնտուռ պիէն մատամ
Ուրիշ բան ըսես չիտեն

Վա՛յ. գէշ

Մզգին գործերն ըսես
Պէ ալան քէնտինէ
Թէ որ ասանկ երթայ
Բաներնիս բուսած է

Վա՛յ. գէշ

Մշտա՛ւեր ենք կրեն
Մինակ իրենք կը ըսեն
Ստակի եկած ատենը
Մէկէն կըծիկը կը դնեն

Վա՛յ. գէշ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ԶԻՆՈՒՈՐԻ ՍԵ ԵՌԱՆԳԸ

ԶԻՆՈՒՈՐԸ

Ըհա մարտին փողը հնչէ
Զիս պատերազմ կը հրատարէ
Երթամ նետուիմ բոցերու մէջ
Զի իմ փառքս միայն այս է:

Կեանքս արիւնս անձկայրեաց
Զոհեմ թափեմ վասն հայրենեաց
Զարնեմ ջարդեմ վատ թշնամին
Թող մարմինս բերուի մեռած:

ԿԻՆԸ

Օն ընդ յառաջ երթ անվեհեր
Տուր թշնամոյն վէրս կարեվէր:

ԶԻՆՈՒՈՐԸ

Թշնամին մեզ կը մօտենայ
Քաջ արանցս դէմ կ'յոխորտայ
Վայրադ գազանն արիւնարբու
Մեր հայրենեաց մահ կ'սպառնայ:

Օն ընդ յառաջ դիմենք անխուով
Տրուենք վանենք սուխմներով

Ռուսք և կայծակ տեղանք գլխուն
Փախչի իսպառ վատն ամսթով :

Կ Ի Ն Ը

Ղնա քաջդ իմ վեհ անվրդով
Վատ թշնամին վանէ փութով :

Զ Ի Ն ՈՒ Ռ Ը

Օ ինուոր եմք մենք երկիւղ չունիմք
Վասն հայրենեաց միշտ կ'ըոհուիմք
Արիւն և կեանք չեմք խնայեր
Ազատութեան համար կ'մեռնիմք :

Հուր կը ցայտէ մեր աչերէն
Արիւն հոսի մեր սրտերէն
Երբ սուրն շողայ մեր ձեռքին մէջ
Կը սարսին անոր շող շողումէն :

Կ Ի Ն Ը

Հայրենիք է մեր պահպան
Ազատութեան անխոց վահան :

Զ Ի Ն ՈՒ Ռ Ը

Մեք հայրենեաց նահատակ եմք
Թշնամույ դէմ կը խիզախիմք
Պատերազմի երբ փողն հնչէ
Սուր ի ձեռին հսն կ'վազեմք :

Վայ անոր որ կ'խրոխտայ
Ազատ քաջաց կուրծք կ'բանայ
Շանթաձիգ մեր զնտակներն
Կ'սատկի շան պէս անխնայ :

Կ Ի Ն Ը

Վայ վատին այն որ իւր երէ
Աոխւթ քաջաց դէմ խիզախէ

Զ Ի Ն ՈՒ Ռ Ը

Մացիր բարեաւ քաղցրիկ սէրդ իմ
Չիս կը դոչէ հայրենիք իմ
Պատերազմի դաշտին վրայ
Յիշէ զիս միշտ թէ իսկ մեռնիմ :

Ազատութեան է մեր դրօշը
Հայրենիք է մեր կրօնքը
Մեռնիմք զոհուիմք ամենքնիս ալ
Թող փրկուի մեր վեհ Ազգը

Կ Ի Ն Ը

Հապ են յառաջ ի գէն ի վրէժ
Հայրենիք մեր կէցցէ յաւերժ :

Թ. ՆԱԼԵԱՆ

ՔԹԻՆ ԴԺԳՈՅ ՄԱՐԻ ՄԸ

Գետին անցնի սա ձմեռուան
 Հազն ու հարբուին և ամէն բան
 Որ խեղճ մարմնոյս եկան փական
 Զիս դարձուցին ապուշ անբան

Գիթա ու բերանս ալ ուռեցաւ
 Բռնգտալէն բանըս բուսաւ
 Միշտ կը հազամ, միշտ կը խնջեմ
 Ետին չեկաւ խերն անխճեմ . . .

Դեղ մը ըսէք երթամ ընեմ
 Ափսն անցաւ շատ կաղաչեմ
 Քեթախօար կամ շաքար
 Օգուտ չունին աղէկ գիտեմ :

Սիրուհւոյս ալ աչքէն ելայ
 Երբ քովն երթամ, կըսէ գնա
 Զիս ալ քեզ հետ կը պըշկես
 Զիս պահնելդ յայտնի կըլլայ

Խեղճ ու կրակ տուն կը դառնամ
 Լոկի անկողին կը մտնամ

Բայց հարբուիս այնչափ կատղէր
 Որ գիթս մտէր ու դուրս չէլներ

Դեղ մը ըսէք երթամ ընեմ
 Ա՛հ, պարոններ շատ կաղաչեմ
 Քէհրիպարն ու նեօպէթ շէքէրն
 Օգուտ չունին աղէկ գիտեմ

Դաղցրիկ ձայնիկս ալ մարեցաւ
 Զունչակն բան մը եղաւ
 Երգ մ'երգելու կամչամ կոր
 Կրսէն էլը կը զըռայ կոր

Շատ աղջիկներ առաջ ինձի
 Կանչել տային շարգի մանի
 Հիմայ երբոր բերանս բանամ
 Երկու բառին կը բռնգտամ

Դեղ մը ըսէք երթամ ընեմ
 Խաթուն տիկնայք շատ կաղաչեմ
 Օխլամուրը ու տաք ջուրը
 Օգուտ չունին աղէկ գիտեմ . . .

Մէյ մը տաքէն, մէյ մը պաղէն
 Կուգայ այս գէշ անտը կըսես
 Բայց ես կըսեմ որ այս ցաւուն
 Բուն պատճառն է զօգօղութիւն

Ալ աղէկ է որ չընձնամ
Մինչև մեռնիմ այսպէս մնամ
Երբ պարտատէրս ստակ ուզէ
Երեսն ի վեր թուգնեմ, բռնդտամ

Դեղ չեմ ուզեր ցաւես գոհ եմ
Բարեկամներէս շնորհակալ եմ
Գինի օղին և սիկառը
Երթամ տնկեմ, ծխեմ, թքեմ:

Գ. Հ. ՌԵՏՈՒՆԻ

ԺԱԺԿԵԱԼ ԱՂՔԱՏՆԵՐ

ԽՈՍԹ ԵՒ ԵՂԱՆԱԿ

Գ. Հ. ՌԵՏՈՒՆԻՈՅ

Օ՛րածկեալ աղբատն ենք մեր ճանչցէք:
Չեռքի տակէ ողորմեցէք:
Այն մուրացող աղբատները
Մէնէ հարուստ են լաւ ճանչցէք:

Թէ լայն գոավաթ դնենք ակնոց
Գօրան բանթօլ ու սև ձեռնոց
Ֆոփղէ բաճկոն, չըլլայ խաբվիք
Ամերիգա չուսիկը շապիկ:
Ճածկեալ աղբատ կայն

Թէ տնգալով ճեմենք ուռած
Սիրուհինիս թեւագրկած
Փութամբ քաշուիլ տեղ մը մինակ
Ձի խարճելու չուսիկը ստակ:

Ճածկեալ կայն

Թէ զվարդերես բառնամք ծիծաղ
Սիրոյ երգերոյ ցոյց է, աւաղ.
Ներսիգինիս արեան լիճ է.
Հաց չենք կերած երեք օր է:

Ճածկեալ կայն

Թէ հոտաւէտ սիկառ ծխենք
Կուշտի նման ակոյայ խառնենք,
Սխորժակնիս կուղենք գոցել,
Ձի պարզ տեղեր ճաշ չենք ըներ:

Ճածկեալ կայն

Թէ շաբաթներ այսպէս անցնի
Մնանք ծարաւ խեղճ անօթի
Բան չենք ըսեր բնաւ մէկուն
Ձի կը դպչի մերին պատուոյն:

Ճածկեալ կայն

Թէ մուրացկան մը մեզ մօտենայ,
Լալով հացի ստակ մուրա-

Կուզենք ծածկել մեր ցաւն արտաուրք
Դնա կրօններ, չունինք մանրուկ :

Ծածկեալ կայն կայն.

Մինչև անգամ շատ ամիսներ
Տուներնուս մէջ ենք բանտարկուեր.
Չի ծանօթի մ'որ հանդիպինք
Բարեւելու երես չունինք :

Ե Ր Գ

Ս Ի Ր Ա Հ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Իմ գեղեցիկ օրիորդս
Եկուր քովս հանգչի սիրտս
Առնեմ սէրս
Յայտնեմ միտքս
մինչև մահըդ

Եկուր իմ օրիորդ
Տամ գաղտնիք քու մօրդ

Երբ որ յայտնեմ իմ գաղտնիքս
Կը զրկուիմ մինչև մահս
Տամ քեզ պատուէր
Չբմոռանաս

Իմն խօսքես
Երբէք չելաս

Եկուր իմ սիրուհիս
Ի մէջ սրտիս բազմիս

Գիտցիր ունիմ շինելքներ
Քեզ պատրաստ շատ օժիտներ
Որ եմ քեզի
Տէր ու պոչուպան
Ընեմ ինձի
Քեզ ամուսին

Կիստ իմ քովս սիրունս
Շարժէ սէրդ տուր ինձ

Եկուր գառնս սէրդ յայտնէ
Ըլլամ քեզի ծառայ ու տէր
Աղէկ օրեր
Երկուքս միանձ
Հանգիստ ապրինք
Արևնուս մէջ

Եկուր առ ինձ պարենք
Մենք միատեղ զուարճանանք

Մէկ միջոց մը սյսպէս երթանք
Տեսնենք մերջը համբերութեամբ
Տէրը մեզի ինչ պարգևէ

Լայն ու արձակ
Սրկնուս մէջ

Նկուր դու ալ ինձ պէս
Երկար ատեն անցընենք :

Ար տեսնես դու այն խօսողքն
Պիտի ըլլան իւր խօսածնուն
Գէմ առ համեստ
Մերին դիմաց
Մենք նորանց հետ
Սաստկանալով :

Նրկուքս անոնց վրայ
Պէտք է պօռանք ճնշենք :

Տերոջը պարտական ըլլան
Քուկին մայրդ ու եղբայրդ
Որ մեզ զրկեց
Իւր սերերնուս
Եկուր կրկին
Առ քու սիրտըդ :

Սերոյս վրայ ինկիր
Միամիտ դու եղիր :

Արկին սիրենք մենք զիրեարքս
Թող նախանձին իւր սրտովնին
Պիտի քաշեն

Ըրածնուն դէմ
Ունիմ զքեզ
Եւ ոչ մէկը :

Մի հաւատար անոնց
Միտքն զրկեն իզմէ :

Լոնելով քեզ ոտաց ներքև
Չարչըրելով նեղեն զքեզ
Տեսար միտքը
Եկար խօսքիս
Չը հաւտացիր
Իմ զրուցածիս :

Տեսիր քու ծնողքդ
Վատ ապերախտներդ :

Համամիտ ըլլանք ես և դու
Չը նայելով անոնց մէկին
Նշխատելով
Ստակ շահինք
Չը նայելով
Իմին քուկին :

Ծախսի համար վատնենք
Մեր մտքին սիրանանք :

Լմուսնանալով զարգանանք

Ես դու պարագայիքս խայտանք
 Մեր զաւկըններն
 Հուտով շատնան
 Ըստանալով
 Բարի անուն :

Հանգստութեամբ ապրինք
 Համեստութեամբ վարուինք :

Ըն ուսումն ստանալով
 Պարծին զիրեանք քաջ դիտնալով
 Փառք և պարծանք
 Կեանքերնուն մէջ
 Տեսնեն խայտան
 Զարգանալով :

Եկուր դառնուկներս
 Տամ սիրոյ համբոյր :

Թող մեր զարմերն շուտ շատնայ
 Սրտերնիս ալ միշտ զուարճանայ
 Թող քու վարքդ
 Եղիւր ալնիւ
 Սիրուհիս ինձի
 Վատնեմ հոգիս :

Եկուր փափուկ թռչունս
 Տուր համբոյր սիրոյս :

Ե Ր Ք

Վ Ե Ն Ե Տ Կ Ե Ա Ն

ՊԱՐՆ ԱՄՔՈՂՋ

Երբանկութեան աս ասպարեզ
 Զոր ետ աստղիկն այսօր տուաւ մեզ
 Եկէք եղբարք պար և գիշեր
 Մեր ցանկութեան են քաջալեր

ՄԵՆ ԶԱՅՆՈՎ

Բաղխեն սրտեր և հօւր ցայտեն
 Աչք սիրալստ, ինդրեն զսեր
 Թեւ ընկեցիք պարել մինչ ցարդ
 Փոյթ ստիպէ մեզ սա գիշեր

ԸՆԴ ՊԱՐՆ ԱՐԱՆՅ ԵՐԳԵՆ ԱՂԶԳՈՒՆԲ

Հրճուինք աղջկուներ օրս այս հրճուինք
 Երգօք պարօք խոնինք
 Մեր վննեակեան բարեկենդան
 Տօնեմք ի խինդ մինչև երկինք
 Կապոյտ պայծառ խրկէ լուսին
 Ըր հեշտ աչօք սիրուհեացս
 Գիտէ սիրոյ բաղդին

ԸՆԴ ՊԱՐՍ ԱՂԶԿՈՒՆՔ ԵՐԳԵՆ ԱՐՔ
Թրանլարանլա թրանլարանլա ևայլն

ԱՂԶԿՈՒՆՔ

Չվհատինք ուրախ ըլլանք
Մեզ սիրողներ շատ կը գտնանք
Ու փոխադարձ սէր յայտնելով
Քիչ ատենէն կամուսնանաք

ԱՐՔ Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Եկէք ընտրենք մեր սիրածը
Ու զայն գրկած տանք համբոյր մը
Որոյ համար հօս եկած ենք
Որ մինչ առտու խնդանք պարենք
Հէ հէ հէ հէ հէ խնդանք պարենք

ՊԱՐՆ ԱՄԲՈՂԶ

Հա հա հա հա հա հա
Տես այս ինչ ամբող . . .
Թէ ամենքն ալ են գող
Սիրոյ սրտի . . .
Որ զմեզ խաբեն պիտի

ՄԵԿՈՒՍԻ

Ճշմարիտը յայտնի չէ որ
Մեր մէջէն ո՛վ խաբուի պիտի

Կամ սա աղջկանց մէկուն սիրտը
Իրեն շահի գողնայ պիտի

ԱՄԵՆՔԸ ՄԵԿԷՆ ԳԱՆ ԳԱՆ

Թրանլարանլա թրանլարանլա ևայլն

ԱՐՔ

Թէ փափկասունք խնդրէք ձեր սէր
Ո՞ գեղունայք մեզ չէք տեսներ
Որ համակամ որպէս սոխակ
Սիրեն զվարդին փուշն և պսակ

ԱՂԶԿՈՒՆՔ Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Սիրենք անշուշտ եկէք առ մեզ
Որ միշտ ցմահ պաշտենք զձեզ
Եւ ի նշան մեր այս խօսուման
Նսէք համբոյր սիրտ ձեռք և սէր
Հէ հէ հէ հէ հէ սիրտ ձեռք և սէր

ԲՕԼՔԱ

Ճշմարիտը յայտնի չէ որ իրիտ

ԳԱՆ ԳԱՆ

ԾԵՐ ՈՄՆ

Սպասեցէք քիչ մը ինձի
Ես ալ կուգամ գրկել ձեզի

Հ Ո Վ Ի Ի Հ Ո Վ Ի Ո Ի Հ Ի

Արք օղը անձրևի է
Քու բարի մայրիկդ
Պէտք է խրճիթը պահէ
Այդ քու փափուկ անձը

Մօրս խօսքը չէ թէ թրջիմ
Կասէ շուտով տի երթամ
Չէ նէ կելլեմ փէտով մը
Քեզ տոջմեմ ուռնաս

Ետ կը ցաւիմ որ ձեր Հետ
Այսպէս խափու վարուին
Եթէ կուղէք ինձի Հետ
Փակելի ի միասին

Ախրէր ինչու տի փակելիմ
Ետեւս մարդ չի վաղէր
Կովերս օրու տի ձգեմ
Որ ուրիշ մարդ չի եմ սիրեր

ՈՎ դու ազնիս Հովուհի
Ընդէր մերժես իմ սէր

Քո դէմք նման է լուսնի
Ար իմ սրտիս տիրէր

Շի եմ խաղանար քու լեզուդ
Ինչ կուզես դու ինձմէ
Ամէն բէնի եմ Հմուտ
Այս է դուրս իմ գլխէ

Տուր ինձ քու ձեռքդ ու երթանք
Գէպի անտառին խորն
Հոն գանենք մեր ապաստան
Նախանձի թագաւոր

Պարօն կեցեր ինչ կասես
Ես իմ կովեր կարածեմ
Գնա ուրիշ մը գանես
Անտառն երթամ ինչ անեմ

Թող որ գոնէ քու այտէն
Ընդունիմ մեկ Համբոյր
Արտիս տիրեցիր արգէն
Անուանեմ քեզ իմ քոյր

Ատի չգիտեմ ինչ բան է
Պէտք է իմ մօր խարցնեմ
Անի թէ տուր որ ասէ
Ինչ որ է քեզ նուիրեմ

Գիտեմ մայրդ կարգիլէ
 պէտք է որ հարցնես
 Սիրող իմ սրտիս փարէ
 Պայտախանը կանոնես

Պարոն շատ շաւ կը խօսիս
 Խասկցայ քու միտքդ
 Բայց սա փէտ որ կը տեսնես
 կը չափեմ քու չորսդիդ :

Յ. ԱՃԵՄԵԱՆ

Կ Բ Ա Մ Բ Ա Մ Բ Ո Ւ Լ Ի

Արամբամբուլին այն օղին է
 որ ամենուս ծանօթ է
 որուն յարգը չըբխանալը
 գինեմուլաց պատիւ է

Իրաց վերմութ զօնեագ գինին
 խմենք կըլլենք արամբամբուլին

Թէ տերտէրներն մեզ պատուիրեն
 ու օղին պահք դրնեն
 Գաւաթ մ'ենել պէտք է տնկենք
 Իրենք մեզմէ շատ կը խմեն

Օրէնքն այն է որ ոսկին
 Տեղը պաշտենք արամբամբուլին

Թէ բէրային կրակին համար
 Ինծի հինգ վեց մէճիտ տան
 Շիտակ գինետունես կը վազիմ
 որ սրտիս կրակը մարեմ

Ո՛հ բոնկած տունին սրտին
 Պօռուճինէ արամբամբուլին

Թէ սա կոր մէջք աղջիկները
 Մեզուն մատի վրայ կաննէ
 Մօտայի տեղ օղի խմին նէ
 Եայնք ասոր ինչ կրօէ

Խերն անիծես այդ Մեզուն
 որ չիգուլեր արամբամբուլին

Թէ ես երկրի մ'իշխան բլլամ
 Թատրոն դպրոց կը գոցեմ
 Թէ ամիս մ'ալ կայսեր բլլամ
 գինետուններ կը կանգնեմ

Սէր միութիւն հոն թող սովբին
 Գասատուն է արամբամբուլին

Թէ զբղանս կուտ մը չըլլայ
 Ամենին հոգս է

Գինեպանը ինձ կը հաւտայ
 Բայց մէկին տեղ չորս կառնէ
 Հազար ապրի թօքալ Եօսկին
 Երբ ինձ կուտայ Կրամբամբուլին

Թէ կոտորուող աղջիկները
 Երէն մրկեն մանչերը
 Մէյ մը լացնեն մէկ մը քծնին
 Զուջուր ձուկին կը նմանին

Հազար աղջիկ ինձ գին չունին
 Հազար ոսկի Կրամբամբուլին

Բայց չբլլալու չար մանչերն ալ
 Աղջիկներէն վար չեն մնար
 Նախ կը սիրեն յետոյ կուռին
 Մարտ հալասի կը նմանին

Հոգիս կուտամ մէկ կաթիլին
 Որ նազ չընէր Կրամբամբուլին

Թէ բարեպաշտ մարդիկ ելնեն
 Մեր սիրածը բամբասեն
 Ինչ որ բլլայ աստիճաննին
 Բերներնուն չափը կառնեն

Աղէկ նայինք աստիճանին
 Որ վար չբլլայ Կրամբամբուլին

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՆՈՐ ԳԷՂ ԱՏԵՆ

Մարկոս

Բարև պարօն Ղուկաս
 Ինչո՞ւ կ'աճապարես
 Թէ որ շուկա կերթաս
 պարաս պ ետ կը դառնաս, վայ

Գէշ ատեն հա հա հա
 անշահ բան հա հա հա
 Գէշ ատեն, իրաւ շատ անպիտան

Ղուկաս

Շուկային դռները
 շատ ուշ կը բացուին կոր
 կամաց կամաց ան ալ
 ամբողջ գոցուի պիտոր
 Գէշ ատեն (Լըն)

Մարկոս

Արդէն գործ չէր մնացեր
 լաւ բուն կը քաշէինք
 հիմայ կուլէն ի վէր
 արթննալիք չունինք
 Գէշ ատեն (Լըն)

Պ ուկաս

Եթէ ասկէց անաջ
չէինք շահեր ալ նէ
գոնէ գործ մ'ունէինք
աս ան կը խարէինք

Գէշ ատեն (Կըն)

Մարկոս

Պիւրին փաստակ մը կար
Եթէ որ ծեր չըլլայինք
փարստեան սովորելով
տէրտէր մը կ'ըլլայինք

Գէշ ատեն (Կըն)

Պ ուկաս

Հինգ հատ դուկի տէր եմ
մտնող կին մ'ալ ունիմ
մտա պօսուկէ կուզէ
ես հին ֆէս մը չունիմ

Գէշ ատեն (Կըն)

Մարկոս

Հապա աղջիկն ըսես
վեց տարի դպրոցն է

սիրեմ բայը աղէկ
քիչ մ'ալ բարտօն գիտէ

Գէշ ատեն (Կըն)

Պ ուկաս

Իմին լակտներս ալ
ժամ ու աղօթք մտցան
Թղթի ստակ կուզին
կառնեն թատրոն կերթան

Գէշ ատեն (Կըն)

Մարկոս

Տան մէջ եղածները
բոլորն ալ ծախուեցան
կնկանս քողքը մնաց
աչքս անոր եմ տնկած

Գէշ ատեն (Կըն)

Պ ուկաս

Տանտէրս առջի օր զիս
տունէն վոնտեց նէ
նայեցայ որ արդէն
ամեն բան կրորներ է

Գէշ ատեն (Կըն)

Մարկոս

Ուրիշ անուանիս օրն է
ձգեւ փախչելու է
օրացոյց շինողը
բռնել կախելու է
Գէշ ատեն (Ելն)

Ղուկաս

Ըմեն փողոց պարտք կայ
Թէն հա ճամբայ չունիմ
Թէ որ ասանկ երթայ
օղէն պիտի թռչիմ
Գէշ ատեն (Ելն)

Մարկոս

Գաղղիացւոց չափ չըլլանք
անոնք ալ օրն ելան
սակայն ըրին չըրին
նորէն ծակը մըտան
Գէշ ատեն (Ելն)

Ղուկաս

Չբսեն՝ ալ մեզ համար
յուսալը փուճ բան է
ասանկ խեղճ ապրելէն
ոտքը անկելու է
Գէշ ատեն (Ելն)

Մարկոս

Թիւ որ ինձ հարցնես
ան ալ աժան բան չէ
արդէն մեռած կրսուիկը
պատանքնիս պակաս է
Գէշ ատեն (Ելն)

Ղուկաս

Եկուր վճիռ մը տանք
միջոց մը մտմտանք
անօթի ապրելնուս
խեղտը վինք չմուրանք
Գէշ ատեն (Ելն)

Մարկոս

Խեղդը վելու համար
չուան պէտք ըլլայ նէ
ուսկից պիտի գտնենք
անոր ալ կուտ պէտք է
Գէշ ատեն (Ելն)

ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆ

Մարկոս և Ղուկաս միասին

Ղիտեմ մեզ կը կանչէք
գուցէ խրատ մը տարք

շատ շնորհակալ ենք
արդէն մենք գործ գտանք

Ո՛հ, ինչ աղէկ հա հա հա
այս միջոց հա հա հա
ինչ աղէկ իրաւ շատ
աղէկ գործ, հա հա հա

Թաղական անգամներ
գործ վաստակ չեն գիտեր
քուէն մեզի տուէք
հարիւրին վեց առէք

Ո՛հ, ինչ աղէկ հա հա հա (եւն) :

Ե Ր Գ

Խեղճ պաշտօն մի վհատիր
Քեզի կին չպակտիր
Դու միշտ կրնաս ֆրանքով մը
Քեզ գտնել կին մը
Օն եկէք ընտրներ մենք
Գաւաթնիս շուտ պարպենք
Օրհնենք հարս ու փեսան
Չոր շատ կը սիրենք
Գոհութիւննիս եկ յայտնենք
Գաւաթներն իրար բաղխենք (բնար) :

Ե Ր Գ

ԵՐԵՅՍԱՍՆԵՐՈՐԴ ՅԱՐԵԴԱՐՁԻ

Ս.ԶԳԱՅԻՆ ՍՍ.ՀՄԱ.ՆՍ.ԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՅՆ րեւելց բանալ գրանց ոսկեգոյն,
Ճագէ արև փողփողէ լոյս նոր այգուն ,
Սւետել մեզ զայս երջանիկ օր շքեղ ,
Չոր մուսայից քնարք խօսին ի դեղգեղ .
Եւ մեր հիւսեմք պսակ դափնի այսօրուան ,
Յոր դադարի՛ն արցունք յաչացն մեր համայն :

Հայք , յսփոփել զձեր անկեայն շայաստան
Օ՛ն , աւետիս տամք ձեր ձայնիւ միութեան :

Ի՛նչ զգացում հարք , եղբարք, ի՛նչ զգացում ,
Ը զձեզ խումբ խումբ բերէ յայս դաշտ դաշարուն ,
Միթէ ի տես զուարթ ծաղկանցս այս գարնան ,
Ի տես կուգայք դրօշից շքեղ ծածանման ,
— Ո՛չ , այլ ի կայծն այն Ազգութեան կրօնի ,
Որ արծարծէ ըզձեր սրտեր հայրենի :

Հայք , յսփոփել զձեր անկեայն շայաստան ,
Օ՛ն , աւետիս տամք ձեր ձայնիւ միութեան :

Հայեր արիք, արդ թեև ի թեև մեր ազատ,
 Սրիք ընուվք ի ձայն խնդից մեր զայս դաշտ,
 Որ ի դարուց հետէ ցրուեալ Հայութեան,
 Լինի կրկին կեդրոն, կրկին Հայաստան,
 Ընդունելով զմեզ ամեն տարի միշտ,
 Սահմանադրութեան ի կենսածին գիրկն անվիշտ ։

Հայք, յսիրտիել զձեր անկեալն Հայաստան,
 Օն, աւետիս տամք ձեր ձայնիւ միութեան ։

ԵՐԳԵԱՅ

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

ԳՐԵՆԻՍ Գ. ՀՊՍՐԻՔԵՆ

ԲՐԵՆԻՍ Ա. ՓՐԵՍԵՆԵՆ

Ի ԿԱՆԴԵՍ

ԺԳ. ԱԶԳ. ՍՍ.ՀՄԱ.ՆԱ.ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Քանից Յարդ ի դաշտիս
 Սիրուն նուազք Հայկական,
 Բու Տարեդարձդ ողջունել
 Ի խուսք ի պար՝ հրճուախան ։

Հոս աջակից Սէր և Յոյս
 Ազգանազեան որերոյն,
 Տարուէ տարի դան տօննել՝
 Քու յիշատակ սիրագոյն ։

Օյի Հայութեան անուղեակ
 Նաւն երերուն մաղապուր
 Ազատելով հոսանքէն,
 Հատ վտանգաց իրերուն ։

Վաւահանգիստ զայն տարիք,
 Փութով կազմել իւր պիտոյս ։
 Առագաստիւք հողմալիք՝
 Զայն ուղղեցիր դէպ ի Յոյս ։

Ի ԿԱՆԴԵՍ

ԺԳ. ԱԶԳ. ՍՍ.ՀՄԱ.ՆԱ.ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ո՛հ, որ պճնեալ ընութեան ես տեր,
 Դարձուր աչքերդ յայս գեղ դաշար ։
 Ո՛հ, Հայ ոգին կող մանկունք՝
 Քաղցրալեզու սոխակի պէս ։

Ինութեան գեղջուկ գիրկը թառած՝
 Գովեն զԱստուած Հայոց զքեզ ։
 Տէր, մենք որդիք եմք Հայկազունք,
 Որ երկնից տակ ճլվլանք ի պար՝
 Զերթ օտաչու աղնիւ թռչներ ։

Մանուէր Հայկազունք,
Հայտ է մեզի Հետ.
Ծաղկանց բնութիւն՝
Օ՛ն, պար միահետ:

Ո՛հ, որ բնութեան ես վեհ արիին,
Ինչո՞ւ անշարժ կաս վերայ մեր.
Գարձիր պահուէ՛ ծառոց ետին,
Եւ կամ փայլուն աստղերու տակ:

Իաց տաք աչքով զերթ գիշերուան
Յնքուն հսկող զօրաց պահակ
Սրև, թռն ենք Սրապէտի,
Որուն զօրաց նետած նետեր՝
Պայծառ երեսդ խոցոտեցին:

Մանուէր Հայկազունք. ԼՃ:

ՄԱՐԵ

Մնացես բարեաւ սէր իմ սէր
Հրաւեր մարտին որոտաց.
Թէ չեմ քաջաց ես ընկեր,
Չբկայ բաժին ինձ փառաց:

Մի լար հողւոյս իմ հատոր,
Գուցէ դառնամ ո՛հ մի՛ լար.
Թմանկայց մարտին ես ի գոռ,
Տեսցուք յերկինս մեք զերեար:

Նղբայրադաւ չէ նախանձ,
Որ բորբոքեալ յիս վառի.
Ի սուրբ հողոյ Հայկազանց,
Բառնամ զլուծ օտարի:

ԳԱՏՐԻԼ

Ա. ՁԵՐ

ՁԵՌՔ ՁԵՌՔԻ

Դուք մեղէն ես քովէն,
Մնցնինք դիմաց փոխենք տեղ.
Նոյն ձեւով տեղերնիս,
Դառնանք միատեղ:

Ալեծածան մէկ մ'առաջ,
Մէկ մ'ալ ետեւ քայլ փոխենք.
Ապա տանք աջ ի յաջ,
Կլոր մը ճեմենք:

Օ՛ն ձեռք ձեռքի բարեկամք ,
 Ընկեր թեւ տուր շուրջ դառնանք .
 Արդ կրկին մեր նախնի ,
 Ընկերին երթանք :

Հապա ոստոստենք զիրկ զրկի ,
 երթանք անդին պարելով .
 Ետ դառնանք նոյն ոտքով ,
 Կայնինք քովէ քով :

Բ. Ձ Ե Ի

Մէկ մը առաջ երկուքնիս ,
 Մէկ մ'ալ դառնանք տեղերնիս .
 Իսկ այս անգամ դուն ասդին ,
 Ես դիմաց անցնիմ :

Մէկ մը աջ երթանք հիմակ ,
 Մէկ մ'ալ ետքը դէպ ի ձախ .
 Ասկէ մեր տեղն ընթանանք ,
 Չուարթ կայթեմք և ուրախ :

Ելեծածան մէկ մ'առաջ ,
 Մէկ մ'ալ ետեւ քոյլ փոխենք .
 Հիմայ ալ տանք աջ ի յաջ ,
 Կըր մը ճեմենք ,

Չորս ալ արդ առաջ խաղանք ,
 Կրկին տեղերնիս դառնանք .
 Յետոյ փոխն ի փոխ անցնինք ,
 Դիմացը կայնինք :

Գ. Ձ Ե Ի

Քալենք հիմայ դէմ դէմի ,
 Հապա բռնենք թեւ թեւի .
 Յետոյ մէկ մ'ասդին դառնանք ,
 Մէկ մըն ալ անդին .

Մէկ մը յառաջ դէմ դէմի ,
 Պարենք երկուքս ու դառնանք .
 Մէկ մ'ալ պարենք նոյն ձեւով ,
 Երթանք ընկերնու քով :

Կապենք շղթայ չորսերնիս ,
 Մէկ հոս մէկ հոն ծածանինք .
 Ապա ամենայն ընկեր ,
 Դիմացի կողմն անցնինք :

Չորս ալ արդ առաջ խաղանք ,
 Կրկին տեղերնիս դառնանք .
 Յետոյ փոխն ի փոխ անցնինք ,
 Դիմացը կայնինք :

Գ. Ձ Ե Ի

Ղեկ ի առաջ քով քովի,
Հիմակ երթանք դառնանք մերովի,
Յետոյ մէկ մ'ալ հոն անցնինք,
Գուն հոն ես հոս զատուինք:

Արդ ես մինակ վազեմ ճեմեմ,
Մէկ ոտք մը հոս մէկ հոն նետեմ,
Կայթեմ ոտսնում զերթ մ'ուրախ,
Ըլլայ հանդէս ուրախ:

Արդ նոյն քայլով յիս եկէք,
Երեքդ մէյ մ'ետեւ գացէք,
Կրկին ամենդ դէպ ինծի,
Յետոյ նոյնպէս դէպ ետի:

Չորսս կէս կլոր արդ դառնանք,
Յետոյ քիչ մը հեռանանք,
Ետքն ալ ասկէ հոն անցնինք,
Մեր բուն տեղեկը կայնինք:

Ե. Ձ Ե Ի

Հիմակ ալ առաջ քով քովի,
Երթանք դառնանք մերովի,
Յետոյ մէկ մ'ալ հոն անցնինք,
Հոն հոս բաժնուինք:

Ալեծածան մէկ մ'առաջ,
Մէկ մ'ալ ետեւ քայլ փոխենք,
Հիմայ ալ տանք աջ ի յաջ,
Կլոր մը ճեմենք:

Ընկերք իրար քալեցէք,
Հոս եկէք մէկ մը դարձէք,
Մենք ալ ընկեր ընդ ընկեր,
Յետոյ օտարն երթայ ետ:

Չորսս ալ արդ առաջ խաղանք,
Կրկին տեղերնիս դառնանք,
Յետոյ փոխն ի փոխ անցնինք,
Գիմացը կայնինք:

Զ. Ձ Ե Ի

Ընցնինք երթանք շիտակ առաջ ամենքնիս,
Գառնանք դիմենք այր և ընկեր տեղերնիս,
Թեւ թեւ դէմ դէմ երկանաքար դարձնենք,
Փոխենք ձեռքեր այս կողմ ալ շրջենք:

Ձեռք ձեռք տանք ընկեր թեւ տուր շուրջ
դառնանք,

Հապա ոստոստենք գիրկ գրկի հոն անցնինք,
Անկէ դարձեալ մեր ընկերին քովը երթանք,
Յետոյ նոյն ոտքով պարելով ետ քաշուինք:
Գ. ԶԱՓՐԱՍՏՃԵԱՆ

ՊԱՐԵՐԳ

Վ Ա Լ Յ

Ի խումբ ի պար ,
 Հայրենասէր պանդուխտ Հայք ,
 Ի թինդ մեր ոտից թող Մասեաց բարձունքն :

ԵՏեղադուչ ,
 Առ Հայս հանուր տան գանգիւն ,
 Հրաւէր կարդալ Հայ դիւցազններուն ,

Ի խումբ ի պար ,
 Ո՛վ Հայրենեաց քաջ որդիք ,
 Մեր ոտից տրոփիւն բարէ թնտացուց :

Եկնկալու ,
 Հայ սրահին բոցակէղ ,
 Յաղթական փառայ խմբել զհանդէս :

ՊԱՐԵՐԳ

Ո՛հ ինչ անուշ ինչ գեղեցիկ ,
 Մեր Հայրենեաց զեփիւտիկ ,

Ենչ զուարթ մեր սրահերուն ,
 Տալով աշխոյժ զօրութիւն :

Եւ ինքն կուէ զմեզ Հայեր ,
 Գգուել յիւր ծոց ծնելասէր .

Պար խմբելով երթանք լեռ ձոր ,
 Համբոյր սիրոյ տալ մեր մօր :

Ին պարզ վճիտ և գեղեցիկ ,
 Մեր Հայրենեացըն աստղիկ .

Ի որիզոնէն արդ բարձրացած ,
 Կուտայ Հայոցըս յոյս փառաց :

Ընոր ուղղենք արդ մեր աչեր ,
 Անոր վարուինք ո՛վ Հայեր :

Պար խմբելով երթանք լեռ ձոր ,
 Համբոյր սիրոյ տալ մեր մօր :

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Իմ Հայրենիքս զես կը կանչէ ,
 Հեռու եմ Հայաստանէն ,
 Հայու որդւոյն կը վայլէ՞ ,
 Հեռանալ Հայաստանէն :

Միթէ արծաթ ոսկի գոհար ,
 Կ'սիրոյ՞ Հայաստանը .
 Այն որ կ'ողբայ որդւոց համար ,
 Խղձալի Հայաստանը :

Խոր տխրութեան մէջ է թաղուեր ,
 Թագուհի Հայաստանը .
 Բոպիկ ոտքով ազատ մազով ,
 Կ'արտասուէ Հայաստանը :

Անգութ երկինք ալ չը յիշեր ,
 Մոռցեր է Հայաստանը .
 Անտիրտ Հայերն ալ չեն սիրեր ,
 Անուշիկ Հայաստանը :

Ո՛հ թողէք զես խօսիմ ազատ ,
 Երգեմ միշտ Հայաստանը .
 Անուշ երկիր կոչս անարատ ,
 Անըման Հայաստանը :

Արեւ ծածկեր է իւր դէմքը ,
 Խաւար է Հայաստանը .
 Հայոց արեւը ալ մարեր է ,
 Սեւ հագեր Հայաստանը :

Քշուառ սրտիս ձայն կը կտրէ ,
 Ողբալով Հայաստանը .
 Ո՛հ չեկայ Հայ , որ ըսիօրէ ,
 Կուաղենալ Հայաստանը :

Թէ և կըտրի իմ վերջին շունչս ,
 Պիտի պօռամ Հայաստան .
 Պլլուրիմ մէյմ' իմ Հայրենեացս ,
 Հապա մանեմ գերեզման :

Անդորրութիւն ես կը խնդրեմ ,
 Սիրելի Հայաստանին .
 Կորեւ այս ձայնս չէ՛ չէ՛ կարող ,
 Ստեղծելն գերեզմանին :

Ա. ՀԱՅԿ

ՅՈՒՍԱՀԱՑ ՄԻՐԱՀԱՐ ՄԸ

Մի փախիր անգութ
 Լսէ ինչ կըրեմ
 Գութ ունեցի գութ
 Ցաւըդ կը կրեմ

Ե՞ն որէ ի վեր
 Որ զքեզ տեսայ
 Սիրտս կարեվէր
 Սիրոյդ կայունեցայ

Ե՞ն որէ ի վեր
 Սիրտըս կը վառի
 Սիրոյդ կըրտակը
 Կարծես կը մարի

Ար վառի կեանքըս
 Կը մաշէ անգուժ
 Դու միակ իմ լոյս
 Աշխարհք աչքիս մուժ

Դու միակ իմ յոյս
 Դու երջանկութիւն
 Պայծառ արշալոյս
 Կենացս քաղցրութիւն

Չէ մի ատեն մը
 Անգուժ սիրտդ ալ
 Յօժար կերեւար
 Իմ սիրոյս տէր կալ

Իսկ Տիմայ ինչու
 Փոխուեցար այսպէս

Ո՛հ ըսէ ինչու
 Սիրտըս կը մաշես

Ե՞ն սիրտը որ դու
 Սիրովդ վառեցիր
 Ա՞յն սիրտըս որ դու
 Գեղովդ գերեցիր

Ո՛հ ըսէ անգուժ
 Չես մի զիս սիրեր
 Համարձակ խօսէ
 Արժան չես տեսներ

Չես մի զիս սիրեր
 Մի՛ լուեր ըսէ
 Մեռնիլս կուզես
 Հա կամքդ աս է

Անիծեալ այն օրն
 Որ քեզ տեսեր եմ
 Անիծեալ սիրտդ
 Որուն կայուեր եմ

Ի՞նչ դարձիր մեկ մը
 Ըսէ կը սիրեմ
 Ազդած ցաւերըդ
 Բողոր կը ներեմ

Ո՛հ անգուժ գոնէ
 Վերջին կամքս յարգէ
 Առ սա դաշտնը
 Եւ սիրտըս ուղղէ

Հոս սիրտըս անգուժ
 Որ քեզ ոգւով չափ
 Կը սիրէր և ցարդ
 Կը սիրէ նոյնչափ

Չարկ արիացիր
 Ի՞նչ կը սարսափիս
 Չարկ մի վզդովեր
 Քեչ ցաւ ազդեցեր

Եպիւրս կուզես
 Հա՛ գիս կը սիրես
 Ո՛հ դեռ չես խօսիր
 Քար ես արձան ես

Ո՛հ դեռ չի շարժիր
 Քար սիրաբոյ ի գուժ
 Անգուժ մօր ծնունդ
 ցաւոցըս անփոյժ

Չէ կրեսս ուրեմն (կը դարնէ գինւր)
 Առ ու հանգարտէ
 Արիւնըս կուզես
 Սիրտդ թափաւէ :

ՎԵՆԵՏԻԿ ԱՓՕԳՈՒՐԵԱՍԸ

Ըստ օլալում կէլին գըզլար
 Չէֆը իտէլիմ պիզ պի գարար
 Չիւն չօգ տէմէր զէֆգու սուրուր
 Գալպիմիզտէ շաղլըզ պու տուր

Կէլին եէք տիլ վէ եէք ճիհէթ
 Բազս իտէլիմ պու տուր Փուրսէթ
 Վատիկանըն շանը արթսըն
 Աշգ ու մաշուգ պին եաշասըն

Գաւարան տէր փարան ալըր
 Կիւլ գոնէնին տատըն ալըր
 Չօգ պոյա վար տըր ալաճազ
 Գօրգարըմ աժտէրին հաթըր գալըր

Սըրա պէնիմ տիր ա՛ գըզլար
 Սիզէ կիզլի պիւ սըրըրմ վար
 Սորմազ այլպ կէլ օլմասըն
 Աման սըրըրմ սիզտէ գալսըն

Թօգսանլըգսամ տահա կէնճիմ
 Կէնճ գըզլարա մէյիլ վէրաիմ

Տայանամամ էվլէնիրիմ
Տիւկիւն շաղլուգ պէն խթէրիմ
Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ, պէն կէլերիմ

Խթէք վարսա տիւկիւն օլուն
Չալկըճըլար հէփ պիրիքսին
Խախամ փափաղ էվէ կէլսին
Պիր կիւն էվվէլ պու իշ պիթօին

Հի՛հ, հի՛հ, հի՛հ, տէֆ օլ միւքին

Աշգա կէլսիմ աման գըլլար
Պէնտէն սիղէ պիր թէքինֆ վար
Պու սէօղիւմէ սիղ կիւշ իտին
Աշըգըղա գուլագ վէրին

Միզտէն պիրին պէն խթէրիմ
Էհլիմ օլանը չօգ սէվէրիմ
Գօլ գօլա վէրիպ հէմ կէլէրիմ
Անի մէսուր շաղ խլէրիմ

Ճիւմլէնիղտէ կիւղէլսինիզ
Եէթէր պանա պիր թանէնիզ
Պու գըլթըգտա նաղ իթմէնիզ
Չօգ տըր սիղէ քէտէրինիզ

Մամա նախտըն հա՛հ հա՛հ հա՛հ
Տէֆ օլ շուճտանն ա պուտալա

Պիղտէն կէլէն սանա եօղ տըր
Եըգըլ կիթ սէն Պիթփաղարա

Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ, հի՛հ, հա՛հ, հա՛հ

Պիթփաղարտա վար խպրիշիմ
Կիւղէլէրն սէվմէք իշիմ
Պու սէվտատան այրըլամամ
Աշգա տիւշտիւմ պէն չըգամամ

Աշգ մուհապպէթ հէր նէ խէ
Մարապետ կարապետ պիրպիրին ալսա
Պիր հօշ օլուր ագըլ գանսա
Տէսիթփ փափաղ մէսթ օլուպ դալսա

Հա՛հ հա՛հ հա՛հ էկէր թարիք պէօլլէ խէ
Չօգ միւճիղաթ էկէր օլսա հի՛հ, հա՛հ, հա՛հ

Թ Ի Ի Ր Ք ՈՒ Է

ԿՐԱՄԲԱՄԲՈՒԼԻ

ԷՅ սէվտիիմ Կրամբամբուլի
Եութտուգճա կէլիր քէյֆիմ
Ալթ իւսթ օլսա պիւթիւն ճիհան
Սէնտէն պօշ գալմալ էլիմ

Նէ վաղեֆէմ տիւննա հալն
վար օլտուգճա Կրամբամբուլն

Կէր մահպուպիմ պանն կէլսէ
Եիւղէրինն փուս էյլէսէ
Տէֆ օլ շունտան տերիմ ճնա
Կայրի իգթիլամ եօզ սանա

Մաշուգում սըր պօլ մէղէլն
Միսք գօղուլու Կրամբամբուլն

Վ Էթանիերլէր նագլ էյլէսէ
Միլէթճէ տէրա ու պէլա
Հէր նէ տէսէ սէօյլէսէ
Գաֆանա կիրմէլ ապա

Մնկարեա՞մը տիյնէմէլն
Իշթէ վէթան Կրամբամբուլն

Կէր պիր սերվիերրամ տիպէր
Պէնիմ իչիւն ահ վահ իթսէ
Պունա ապա իթմէմ քէտէր
Կէր հէզար շիյլէ իթսէ

Շ իքէսթ օլսա կէր գատէհի
Չօզ աճըրըմ Կրամբամբուլն

Իչկէր զէվճէմ էվլատլարըմ
Պիւթիւն կիւն աճ գալսալար

Իթմէմ քէտէր պէնտէ աճըմ
Թէմամ պիր հաֆթա գատար

Իքմէք եէմէք նէյլէմէլն
վար օլտուգճա Կրամբամբուլն

Կէր Ծրանսըզ բրուսիա իլէ
Եախօտ քէտի Փարէ իլէ
Պիրպիրինն էթին եէսէ
Օլմազ պանա վապիֆէ

Կիւրլէ պարութ եէրէ կէչսին
Պէն աթարըմ Կրամբամբուլն

Թէաթրօյա տավէթ իչիւն
Լօճա պիլեթի կէլսէ
Կիթմէտիքտէն սօնկրա
Պիլին կէլէնէ թօգաթ թէքմէ

Թէաթրօ մէքթէպ գալսն հալն
Պօշանմասըն Կրամբամբուլն

Կէր տիւյիւնէ տավէթ օլսամ
Սբալ թարալ գօշարըմ
Վէրտիքտէ պէն ըհամի սէլամ
Սուֆրա պաշընա գօնարըմ

Կիւլէյլէ կէլին թէլլն
Գալսըն պանա Կրամբամբուլն

Ինսանա մէյ կայեթ զարար
Լաքին պանա չօք եարար
Խասթէ օլսամ չէքսէմ ձէֆա
Գաթրասը վէրիր շիֆա

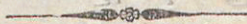
Պուլմազ չարէ լօգման հէքիմ
Թապիպիմ տիր Կրամբամբուլի

Կէր եաթագտա աղըը հալտէ
Ճան վէրէճէք տէ օլսամ
Հէքիմ կէլտէ իլաճ վէրտէ
Բետտ Խաէրիմ վէսսէլամ

Շիֆա օլուր էկէր Թէրլի
Իչսէմ ալէա Կրամբամբուլի

Կէր մէզարէ կիրմիշ օլսամ
Իթմէն պէնի Փէրամուշ
Իթտիքճէ պէն Թէքրար գըլամ
Իտէրիզ պատէլէր նուշ

Սէզարըմա սիւրիւ սիւրիւ
Վէլին չադըն Կրամբամբուլի :

ՅԱԾԳԸՆ ՔԵՕԲԷՔ

Կիճէ կիւնտիւզ ույգուսուզոււմ
Հէնիւզ պիր գըզ պուլմայօրոււմ
Սէվտամլա Թուլթուշմուշոււմ
Գօլայ պիր եօլ արայօրոււմ

Պիր գաշ տուլթոււմ էջիւտ վէրտի
Հիշ պիրիտէ իշ կէօրմէտի
Հանկը գըզա սէօղ աչտըմա
Յղզըմըն փայընը վէրտի

Շաշգըն քէօբէք աճլըղընտան
Հիսսէ ումար փազլափատան

Պատըն գըսմը արգու չէքէր
Տէլիգանլը չօճուգ իսթէր
Էկէր արգուն սէվիլմէքսէ
Կիրմէլիսին տիւրլու րէնկէ

Սարը պէյազ սիւսհ պօյայլա
Կիւզէլլէնտիմ պէն փէք ալէա
Գալգտըմ կիթտիմ վէ սարըլտըմ
Լաքին աղզըմըն փայըն ալտըմ

Շաշգըն քէօբէք

Գատրն գրամը լիսան խմեր
Զեվզեքլերի փէք չօգ սէվէր
Սէվիլմէքսէ էկէր արզուն
Հաֆիֆ զէվզէք օլմալըսըն

Բառտօն , մէռսի , ույ , նօ մատամ
Ֆրանսրղտան հիւ Ֆէրք օլմամ
ՍՀ մատմազէլ սանա եանտրմ
Լաքին աղզըմ փայլն ալտըմ

Շ աշգըն քէօրէք . . .

Գատրն գրամը հօրա թէփէր
Կիւլմէք , օյուն կայէթ սէվէր
Էկէր մէքամ սէվիլմէք տիր
Սըչըրայրայ կիւլմէլի տիր

Ըշ վազըթտան Շօթիս Գատրիլ
Վալք Լանսիյէ էթտիմ թահտիլ
Գալգաթմ կիթտիմ վէ սարլտըմ
Լաքին աղզըմ բայլն ալտըմ

Շ աշգըն քէօրէք . . .

Գատրն գրամը չօգ սօֆու տուր
Իշթէ տայմա խուլու պու տուր
Էկէր արզուն սէվիլմէքսէ
Սօֆուլուգլա օնու թէրայլէ

Պիր գաչ քիթապ պիր տէ թէզպիհ
Գօտոււմ ճէպէ գալգաթմ կիթտիմ
Պէնի պէօյլէ կէօրտիւ խէ
Տէտի գուզում կիթ իշինէ

Շ աշգըն քէօրէք . . .

Գատրն գրամը թէզ ալտանըր
Ֆագաթ քէնտին ալիմ սանըր
Սէվիլմէքսէ արզուն էկէր
Տէօրթ եալանլա իշին պիթէր

Գալգաթմ կիթտիմ թա էօնիւնէ
Գօտոււմ տիզիմ տիւշտիւմ եէրէ
Տէտիմ եարիմ ահ աշգընլա
Օլտում սանա պէն միւպիթէլա

Շ աշգըն քէօրէք . . .

Գատրն գրամը թութիկունճու տուր
Իշթէ օնուն քեարը պու տուր
Սէվիլմէքսէ արզուն էկէր
Կիտիր գուշաթ ճանընը վէր

Եաղը սիմիթ , լօգմա պէօրէկ
Շարապ , բագը , պիրազ քէշկէկ
Գալգաթմ կիթտիմ վէրտիմ եէտի
Ֆընտրգճը գըզ տէօնտիւ տէտի

Շ աշգըն քէօրէք . . .

Դատրն գրամը նազ տիզ էտեր
 Օնուն պունունն ահրն ճքեր
 Սէվիլմէքսէ էյեր արգուն
 Սագրն էյմէ օնա պոյուն

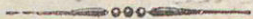
Դալգարմ կիթտիմ ալարլատրմ
 Թօգաթ թէքմէ եումրուզ վուրամ
 Թէզ հուզուրա եիւզ տիւր տէտիմ
 Լաքին աղղրմ վայրն ալտրմ

Շաշգըն քէօքէք . . .

Հէր նէ եաբտրմ սա աղլար
 Եութմատրար շու գատընլար
 Գագաթ պին պիր եօլ պուլմուշում
 Հիչ շիւպհէմ եօգ վար ումուտում

Շու քէսէյէ տօլու ալթուն
 Գատրն կէօրսէ շաշքը ագլուն
 Թէսլմ օլուր պու եօլ ըս
 Եօգ տէմէզ հէմ հօշանրոտա

Դատրն գրամը պու եօլ ըս
 Տիւշէր էլպէթ տուղաղըմա :

ՔԵՕԹԻ ԿԱԳԸԹ

Պու կիւնլերտէ հէր քէս
 կէօրիւնձէ պիր պիրին,
 նէ վար, նէ եօգ տէյիպ
 սօրարլար իշլէրին :

Վ այ, հը, հը, հը, էլ աման,
 հը, հը, հը, նէ եաման.
 հը, հը, հը, էլ աման,
 փէք եաման շու զէման :

Օ էմանէ ինձէլտի,
 հէփտի իլէրլէտի.
 գապա ստամ հիչ եօգ,
 հէր քէս նաղիքլէտի :

Վ այ, հը, հը, հը, էլ աման,
 հը, հը, հը, նէ եաման. լե

Եւրշ վերիշ գալգտը,
 ըրզ նամուս գալմատը.
 մօտա սէպէպինտէն
 էմնափ թօփը ալթուր :

Վ այ, հը, հը, հը, լե

Ալէմ գէֆքէ տալմըշ ,
 Իշին կիւճիւն պրրագմըշ :
 պէօյէ կիթսէ վար ա
 սօնուամըղ փէք եաննըշ :

Պուգարա զէնկինտէն՝
 ուշագ էֆէնտիտէն
 Ֆարգ օլմայօր չիւնքի
 ալտանրօրն սիւտտէն :

Ան զէվզէք Միւսիւլէր
 փէք հաֆիֆլէնմիշլէր .
 էլտէ պասթօն , ճէպտէ
 փարալար նէ՞ կէզէր :

Փիս պիր մօտա տահա
 չըգարմըշար գըզար ,
 պաշարընտան աշաղա՝
 Իշկէմպէ սարգարլար :

Պալոգ թալասընտան՝
 արթան պիրաղ ունտան
 պիր ալուճ ալ ըրլար՝
 եիւզլէրին սըվարլար :

Շու պօյա Իլէթի՝
 փէք չօդ Իլէրէնտի :

Թա՛քի սըվաճըլըգ
 գատընլարա կէչտի :

Ալմըշար պիր մօտա ,
 աիւշմիւշէր օրթայա .
 լերա սիւրկիւնի վար ,
 սօղըու Լշլըօիայա :

Նէ՞ չարէ թութուլտուգ ,
 հապը չօգտան եութտուգ .
 Ֆիյաթլար տա արթմըշ ,
 Իշնմիղ փէք պօզուգ :

Պիյաթլարտա պրրագ ,
 սէն միւշքիւլէ պագ՝
 քի զէվզէք Միւսիւլէր
 գաշաճագլար չըպլագ :

Խոթանպօլ մալինէ
 քիմ քի պէյէնմէզսէ ,
 Պրանսա պաթարսա՝
 սարլարն քէֆինէ :

Գօմէսիօն խանընտա
 ասմըշար պիր թահթա ,
 համալարըն պիլէ՝
 կէօզլէրի եօգարտա :

Պօնսօյի տաճիկի բան՝
Եկեթիշէն չորագլար
մալ վէ էմլագ սամբույ ,
փապուճարդ գաչտուար :

Եյի քեար տըր տէրէր՝
տայմա գայպ խտերէր .
պունուն քեարը նէրտե
պէ շաշգըն հէրիֆէր :

Եյնաֆլըգ պարիթ տիր ,
սարրաֆլըգ վար շմտի .
տէվրաճըլըգտան՝
չոգ օճագլար սէճնտի :

ԷՇԷՅԷ ՊԻՆՄԻՇ ՊԻՐ ԽԱԽԱ

Եյթէ կէտիմ կիւզէլ գըզար պիրաղ սապը էտին
պիր թէքընֆիմ վար տըր էյիճէ գուլագ վէրին

Ճան ու տիլտէն սէվէրիմ ,
սիզտէն պիրի խթէրիմ ,
պանա գաուր օլանը՝
մէսուտ խտէրիմ .

Հէվինիզտէ կիւզէլսինիլ՝
Եկեթէր պանա պիր թանէնիլ ,

գօճա գըթըղընտա՝
նաղ իթմէյինիլ :

Սոնկրա էվտէ գալըրսընը ,
փէք չոգ փիւշման օլուրսունուզ ,
պէնիմ կիպի կիւզէլէ՝
գըթ պուլուրսունուզ :

(Հէվի պերապէր)

Ըմնա եարտըն , հա՛ , հա՛ , հա՛ , հա՛ ,
տիւշ օլմասըն հէյ պուտալա ,
տէֆ օլ արթըր շունտան՝
ախրուա :

41955

— 881 —

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

